

Agressie en intimidatie richting fotografen en cameramensen

Rapport Ipsos I&O

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70

7543 EZ Enschede

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

Amstelveenseweg 760

1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2

5121 ML Rijen

Rapportnummer

2025/173

Datum

september 2025

Opdrachtgever

PersVeilig

Auteurs

Sarah Bruijn

Gwendolyn van Straaten

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Afbeelding voorblad

TRIK

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doelstelling	6
1.3 Doelgroep	6
1.4 Onderzoeksvragen	6
1.5 Uitvoering van het onderzoek	7
1.6 Leeswijzer	9
2 Mate waarin fotografen en cameramensen te maken krijgen met agressie en intimidatie	10
3 Aard en ernst van incidenten	17
4 Gevolgen, bespreken en aangifte	34
4.1 Persoonlijke gevolgen van agressie en intimidatie	34
4.2 Bespreken, melden en het doen van aangifte	40
4.3 Algemene invloed van (het risico op) agressie en intimidatie	47
5 Ondersteuning	51
5.1 PersVeilig	51
5.2 Begeleiding en nazorg	54
5.3 Bescherming en ondersteuning	56
Bijlage A: Responsverantwoording	61
Bijlage B: Uitnodigingstekst	64

Samenvatting

Ruime meerderheid maakt agressie en intimidatie mee

Negen op de tien (91%) van de cameramensen en fotografen hebben in hun werk wel eens te maken met een vorm van agressie en intimidatie. Bijna acht op de tien (78%) maakten in de afgelopen 12 maanden een incident mee. Beeldmakers die zowel werkzaam zijn als fotograaf en als cameramens hebben hier het vaakst mee te maken. De meerderheid zegt dat het aantal incidenten waar ze mee te maken hadden, is toegenomen.

Verbale agressie meest voorkomende vorm

Van de verschillende vormen van agressie en intimidatie (verbale agressie, bedreiging of intimidatie, fysieke agressie en juridische bedreiging) krijgt het grootste deel van de beeldmakers te maken met verbale agressie (74%), gevolgd door bedreiging of intimidatie (54%). Cameramensen en fotografen ervaren (juridische) bedreiging of intimidatie en fysieke agressie doorgaans ernstiger dan verbale agressie.

Fotografen en cameramensen krijgen het vaakst te maken met agressie en intimidatie tijdens persoonlijk contact (75%). Ruim een kwart heeft ervaring met fysieke of lichamelijke (27%) agressie/intimidatie. Eén op de zeven ervaarde bedreiging of intimidatie via sociale media (14%).

Agressie en intimidatie het vaakst geuit door 'gewone' burgers

De meeste incidenten worden geuit door 'gewone' burgers (41%). Dit wordt gevolgd door buurtbewoners en omstanders (27%) en supporters of fans (23%). Daarnaast laten de interviews zien dat de agressie en intimidatie wordt geuit door personen die op beeld worden gezet. Bij 15 procent van de fotografen en cameramensen bij wie het laatste incident een vorm van (juridische) bedreiging of intimidatie was, was de agressor de politie. Bij fotografen en cameramensen bij wie het meest recente incident een 112-melding was, werd de agressie vaker geuit door omstanders (47%), door de politie (9%) en (familie van) verdachten of veroordeelden in vergelijking tot respondenten bij wie het laatste incident plaatsvond bij sport of iets anders. Het voornaamste doel was het stoppen van filmen of fotograferen.

Merendeel ervaart effecten van agressie en intimidatie

Bijna driekwart (73%) van de respondenten die een incident of incidenten hebben meegemaakt ervaren hiervan effecten. Het grootste deel ervaart effecten op het werkplezier, gevolgd door effecten op de manier waarop ze hun werk doen. Deze laatstgenoemde effecten uiten zich op verschillende manieren. Een groot deel neemt voorzorgsmaatregelen om zichzelf beter te beschermen (43%). Vermijdingsgedrag komt ook regelmatig voor, in de vorm van het vermijden van bepaalde buurten of wijken (33%), of bepaalde plekken of een locatie (30%). Een vijfde komt niet meer op bepaalde evenementen. Een kleine groep vermijdt publieke optredens (1%). Het meemaken van agressie en intimidatie kan ook leiden tot zelfcensuur: een kwart kiest zijn of haar woorden zorgvuldiger, een op de zes (16%) publiceert niet meer onder de eigen naam, een kleinere groep promoot het eigen gemaakte werk minder (9%) of publiceert bepaalde onderwerpen niet meer (7%).

De meegemaakte agressie en intimidatie heeft bij 13 procent ertoe geleid dat ze twijfelen of ze hun vak nog wel willen uitoefenen. Bij een vergelijkbaar deel heeft het meemaken van agressie er juist toe geleid dat ze meer vastberaden zijn geworden in hun werk.

Dreiging van agressie en intimidatie beïnvloedt werk(zaamheden)

Er is onder cameramensen en fotografen algemene consensus dat bedreiging en intimidatie een acuut en reëel gevaar is voor de persvrijheid. Ook heerst bij een ruime meerderheid (78%) het gevoel dat fotografen en cameramensen door agressie en intimidatie voorzichtiger zijn geworden. Op individueel vlak zegt een meerderheid van de fotografen en cameramensen dat het risico op agressie en intimidatie hun werk beïnvloedt (63%), bij de helft beïnvloedt het risico hierop hun beslissingen. Voor een kwart heeft het risico op bedreiging en intimidatie invloed op hun persoonlijke leven.

Incidenten worden het vaakst besproken met collega's

Het grootste deel van de respondenten die een incident hebben meegemaakt deelden het meest recente incident met iemand (69%), voornamelijk door het te bespreken met collega's (44%). Ze stapten minder snel naar de werkgever/opdrachtgever toe (22%). Veertien procent heeft een melding gemaakt bij PersVeilig. Twaalf procent heeft een melding gemaakt bij de politie. Drie procent heeft aangifte gedaan. De belangrijkste reden om een incident niet te bespreken met anderen of om hier geen aangifte van te doen is dat men het incident niet ernstig genoeg vond. Een andere belangrijke reden is dat het geen zin heeft, omdat er niks mee gedaan wordt.

De meerderheid had geen behoefte aan begeleiding of nazorg

Ruim een kwart (27%) van de fotografen en cameramensen zegt dat er voldoende ondersteuning is om hen te beschermen, drie op de tien (31%) vinden dat hun werkgever voldoende maatregelen neemt om hen te beschermen. Freelancers melden wisselende ondersteuning, waarbij ze vaak zelfstandig protocollen en materiaal moeten regelen. Hoewel sommigen bij hun opdrachtgever terecht kunnen voor advies of ondersteuning, ontbreekt expliciete bijstand. Bij fysieke agressie incidenten bieden opdrachtgevers soms wel ondersteuning in de vorm van aangifte verwerking. Fotografen en cameramensen die gebruik hebben gemaakt van de diensten van PersVeilig (29%) zijn hier over het algemeen tevreden over. Twee derde (64%) geeft de dienstverlening een ruim voldoende. Het grootste deel van de respondenten die een incident hebben meegemaakt geeft aan dat er geen begeleiding of nazorg nodig was (76%). Bij het grootste deel werd deze nazorg ook niet aangeboden.

Wel behoefte aan extra ondersteuning werkgever of opdrachtgever

Wanneer fotografen en cameramensen gevraagd wordt naar wat de werkgever of opdrachtgever moet doen om hen te beschermen, geven ze aan behoefte te hebben aan fysieke bescherming als ze naar een opdracht gaan, in de vorm van mensen en materieel. Op preventief vlak zien fotografen en cameramensen heil in trainingen en informatievoorziening. Fotografen en cameramensen zien ook graag dat de opdrachtgever of werkgever hen steunen en een cultuur creëert waar praten of een melding doen normaal is. Het bespreken van incidenten met opdrachtgevers wordt als belangrijk gezien, ook als men daar geen gebruik van maakt. De verhouding met de opdrachtgever of werkgever kan complex zijn; beeldmakers in vaste dienst ervaren doorgaans de juiste ondersteuning, terwijl freelancers weinig ondersteuning ervaren. Ze verwachten een bepaalde betrokkenheid van opdrachtgevers en opkopers. Daarnaast is er behoefte aan ondersteuning voor sportfotografen, in de vorm van veiligheidsmaatregelen en een concreet meldpunt. Ook hebben beeldmakers behoefte aan bescherming vanuit de politie.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2017, 2021 en 2022 bleek uit een raadpleging van de leden van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) dat de meerderheid van de journalisten wel eens te maken had met een vorm van agressie of intimidatie. Dit is een alarmerend gegeven omdat een onafhankelijke journalistiek een onmisbare rol vervult in onze democratische rechtsstaat. In het verlengde van deze onderzoeken wil PersVeilig een goed onderbouwd beeld van de mate en de aard van agressie en geweld tegen fotografen en cameramensen.

Om een beter inzicht te krijgen in de omvang, maar vooral ook de aard van de agressie en de gevolgen ervan voor fotografen en cameramensen, heeft PersVeilig Ipsos I&O opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren onder fotografen en cameramensen.

1.2 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in hoeverre fotografen en cameramensen geconfronteerd worden met uiteenlopende vormen van agressie en intimidatie: bedreiging, intimidatie, verbale agressie, fysieke agressie, juridische bedreiging of overig agressief en ongewenst gedrag. In het verlengde daarvan dient het onderzoek een beeld te geven wat de impact is van agressie en intimidatie op fotografen en cameramensen en wat de bekendheid is van het platform PersVeilig. Op basis van de verkregen inzichten wil PersVeilig de bewustwording ten aanzien van het onderwerp (verder) vergroten.

1.3 Doelgroep

De onderzoekspopulatie bestaat uit Nederlandse fotografen en cameramensen, werkzaam in Nederland of in het buitenland. Het gaat om verschillende soorten fotografen en cameramensen (112-fotografen, sportfotografen, nieuwsfotografen etc.). Het gaat zowel om fotografen en cameramensen voor wie dit hun hoofdbezigheid is, als om beeldmakers die dit als nevenfunctie doen.

1.4 Onderzoeksvragen

In dit onderzoek worden onderstaande onderzoeksvragen beantwoord.

- 1 In welke mate krijgen fotografen en cameramensen te maken met agressie en intimidatie?
- 2 Wat is er bekend over de daders, hun achtergrond en motieven?
- 3 Wat is de impact van (het risico op) agressie en intimidatie op fotografen en cameramensen?
- 4 In hoeverre melden fotografen en cameramensen incidenten van agressie en hoe vaak doen zij aangifte?
- 5 Hoe ervaren fotografen en cameramensen de bestaande ondersteuning en maatregelen ter bescherming?
- 6 Welke ideeën en suggesties voor (verbetering van) hulp, ondersteuning en bescherming hebben fotografen en cameramensen?

1.5 Uitvoering van het onderzoek

1.5.1 Vragenlijst

Uitnodiging en rappel

In samenspraak met PersVeilig is een vragenlijst ontwikkeld die ingaat op de ervaringen van fotografen en cameramensen met incidenten van agressie en intimidatie, en de impact van deze incidenten. Hierbij is gezocht naar aansluiting in de vraagstellingen met de eerdere onderzoeken naar agressie tegen (vrouwelijke) journalisten (2021 en 2022) en onderzoeken naar agressie en geweld in andere beroepsgroepen. Door een gelijke vraagstelling te hanteren, kunnen de uitkomsten van verschillende beroepsgroepen met elkaar vergeleken worden.

De kwantitatieve dataverzameling vond plaats in de periode van 26 mei 2025 tot en met 9 juni 2025. De vragenlijst is per e-mail verstuurd naar 739 fotografen en cameramensen die lid zijn van de Nederlandse Vereniging voor Journalisten (NVJ), 190 fotografen en cameramensen die lid zijn van de Nederlandse Sportpers (NSP) en 263 politieperskaarthouders. Daarnaast hebben PersVeilig en de NVJ een link naar de vragenlijst verspreid via de eigen sociale media kanalen. In de dataverzamelingsperiode hebben PersVeilig, de NVJ en de NSP een rappel gestuurd om het onderzoek nogmaals onder de aandacht te brengen bij de aangeschreven fotografen en cameramensen.

Anonimiteit

Deelname aan de enquête was anoniem. Ipsos I&O had geen inzicht in persoonsgegevens van de fotografen en cameramensen. In de uitnodiging is dan ook benadrukt dat de gegeven antwoorden uiterst zorgvuldig behandeld worden en dat deze anoniem worden verwerkt. De vragen naar achtergrondkenmerken, zoals leeftijd en geslacht zijn vooraf ingedeeld in categorieën zodat het traceren van individuen op basis van een combinatie van kenmerken niet mogelijk is.

Respons

In totaal hebben 267 fotografen en cameramensen de vragenlijst volledig ingevuld. De vragenlijst is via de NVJ en NSP naar 1.165 fotografen en cameramensen verstuurd. Omdat leden van de organisaties kunnen overlappen, en de vragenlijst via sociale media kanalen is verspreid is het niet mogelijk om een exact responspercentage te berekenen.

Invul kwaliteit

De ingevulde vragenlijsten zijn gecontroleerd op volledigheid en er is gekeken naar ongewenst invulgedrag (bijvoorbeeld overal kiezen voor het eerste antwoord of geen open vragen invullen). Ook is de invulduur geanalyseerd, waarbij is gelet op ongewoon snel invullen (<3 minuten) in relatie tot de antwoorden op de vragenlijst. Deze controle heeft niet geleid tot excluderen van respondenten.

Weging en representativiteit

Het aantal fotografen en cameramensen dat de enquête heeft ingevuld, is statistisch gezien groot genoeg om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over alle fotografen en cameramensen in Nederland.

Minstens zo belangrijk als de statistische betrouwbaarheid is de representativiteit van de uitkomsten. Hierbij gaat het om de mate waarin de respons een zuivere afspiegeling is van de gehele populatie: alle fotografen en cameramensen in Nederland. Naast de achtergrondgegevens van de leden van de NVJ en NSP zijn er geen populatiecijfers bekend van fotografen en cameramensen in Nederland. Om deze reden kan de samenstelling van de steekproef naar demografische kenmerken van dit onderzoek niet worden vergeleken met de samenstelling van de totale populatie. Er heeft derhalve geen herweging van de resultaten plaatsgevonden; het betreft ongewogen cijfers. Uit de respons blijkt wel dat verschillende leeftijdscategorieën en uiteenlopende type fotografen en cameramensen zijn vertegenwoordigd. Zie bijlage A voor een responsoverzicht.

Hoewel hiervoor geen directe aanwijzingen zijn, is niet uit te sluiten dat beeldmakers die te maken hebben gehad met agressie of intimidatie eerder geneigd zijn de vragenlijst over dit onderwerp in te vullen. Dit zou ‘selectiviteit’ in de respons tot gevolg kunnen hebben en daarmee leiden tot een overschatting van de problematiek. Dit is een punt van aandacht bij alle onderzoeken naar slachtofferschap. Om de kans hierop zo klein mogelijk te maken, hebben we in de uitnodigingen voor het onderzoek benadrukt dat deelname van alle fotografen en cameramensen van groot belang is, ook wanneer ze niet te maken hebben gehad met agressie en/of geweld. Verder is in de communicatie rond het onderzoek benadrukt dat de gegeven antwoorden uiterst zorgvuldig behandeld worden en dat deze anoniem worden verwerkt (zie hieronder). Al met al zijn alle maatregelen om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te schetsen genomen.

1.5.2 Verdiepende interviews

In aansluiting op het kwantitatieve onderzoek zijn er acht verdiepende interviews uitgevoerd met fotografen en cameramensen die te maken hebben gehad met een vorm van intimidatie of agressie. De interviews zijn gehouden in juli 2025. In de vragenlijst is gevraagd of de respondenten bereid waren om deel te nemen aan een verdiepend interview over dit onderwerp. Uit deze respondenten is vervolgens een selectie gemaakt op basis van de sector waarin ze werkzaam zijn, de soort agressie die zij hebben meegemaakt, ernst van de gevolgen en of het incident is gemeld. Het doel van deze interviews was het verkrijgen van een beter beeld bij de ervaringen, gevoelens en behoeften van fotografen en cameramensen met betrekking tot intimidatie, agressie of bedreiging.

Van de interviews zijn geanonimiseerde gespreksverslagen gemaakt. Deze gespreksverslagen zijn verwerkt in dit rapport. Er is op geen enkele manier terug te herleiden om welke fotografen en cameramensen het gaat. De uitkomsten van het kwalitatieve onderzoek zijn indicatief en niet per definitie representatief voor fotografen en cameramensen in Nederland. De antwoorden van deelnemers geven een verdieping op de antwoorden uit de enquête.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de mate waarin fotografen en cameramensen het afgelopen jaar te maken kregen met agressie en intimidatie. In hoofdstuk 3 komt de gepercipieerde ernst en de aard van de incidenten aan bod. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de gevolgen van het meemaken van agressie en intimidatie en de mate waarin fotografen het incident bespreken. Tot slot gaan we in hoofdstuk 5 in op de (behoefte aan) ondersteuning.

- In het rapport worden alleen statistisch significante verschillen benoemd. De termen hoger, groter of meer, of lager, kleiner of minder, betekenen een statistisch significant verschil tussen groepen.
- De tabellen met markeringen kunnen als volgt worden gelezen: significante hogere percentages worden in de tabel met een rode markering aangegeven, significante lagere percentages met een blauwe markering.
- Als percentages niet optellen tot 100 procent, komt dat door afrondingsverschillen of omdat meerdere antwoorden konden worden gegeven.
- Met 'n=' bij een figuur of tabel is aangegeven hoeveel respondenten de betreffende vraag hebben beantwoord.

2 Mate waarin fotografen en cameramensen te maken krijgen met agressie en intimidatie

Dit hoofdstuk staat stil bij de mate waarin fotografen en cameramensen te maken hebben gehad met verschillende vormen van agressie en intimidatie. Er is onderzocht in hoeverre fotografen en cameramensen tijdens hun werk wel eens te maken hadden met agressie en intimidatie, en vervolgens in hoeverre ze dit meemaakten in de periode van juni 2024 tot en met juni 2025 (de 12 maanden voorafgaand aan het onderzoek).

Uitleg vragenlijst

Fotografen en cameramensen kregen de vraag hoe vaak zij wel eens te maken hadden met vier verschillende vormen van agressie en intimidatie: verbale agressie, bedreiging of intimidatie, fysieke agressie en juridische bedreiging. Ze konden vervolgens aangeven hoe vaak ze hiermee te maken hebben gehad. Ze kregen hierbij de volgende toelichting (zie groene kader):

Verbale agressie: schelden, schreeuwen, kwetsen of negatieve of discriminerende opmerkingen (online of offline).

Bedreiging of intimidatie: bedreiging is een meer concrete uiting om iemand, of diens naasten, wat aan te doen. Intimidatie is vaak minder concreet en/of indirect en roept vooral een gevoel van onveiligheid bij de getroffene op.

Bedreiging en intimidatie kunnen verschillende vormen aannemen: onder druk zetten, provoceren, chanteren, vernielen van persoonlijke bezittingen, stalken, seksuele intimidatie, versturen van een dreigbrief of e-mail, uitingen via sociale media of het op andere wijze afgeven van een 'signaal'.

Fysieke agressie: duwen, slaan, schoppen, spugen, vastgrijpen, verwonden, fysiek hinderen, obstructie, gooien met/vernielen van voorwerpen of vuurwerk.

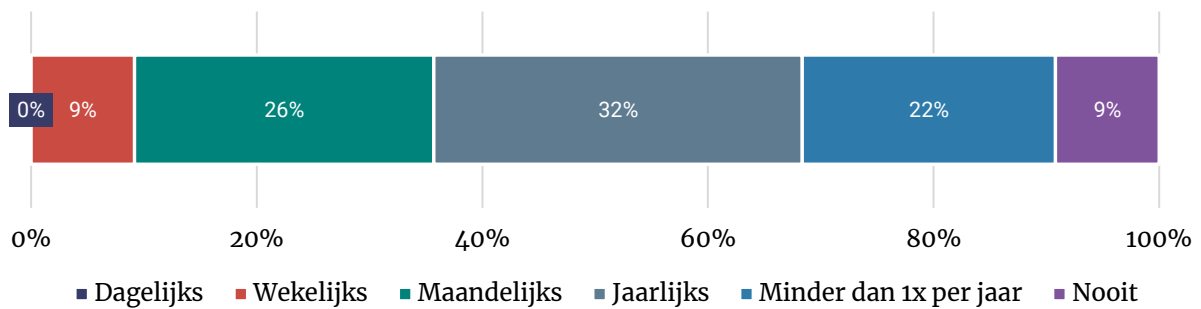
Juridische bedreiging/SLAPP: SLAPP staat voor Strategic Lawsuit against Public Participation. Het is een rechtszaak die aangespannen wordt of waarmee gedreigd wordt met het oogmerk om een kritische partij te intimideren en tot zwijgen te brengen.

Negen op de tien hebben wel eens te maken gehad met agressie of intimidatie

Negen op de tien (91%) van de cameramensen en fotografen hebben in hun werk wel eens te maken gehad met een vorm van agressie en intimidatie. Eén respondent (0%) heeft op dagelijkse basis hier mee te maken. Ruim een derde maakt dit maandelijks (26%) of vaker (9%) mee. Meer dan de helft (54%) heeft hier jaarlijks of minder dan 1 keer per jaar mee te maken.

Figuur 2.1 - In hoeverre heb je in je werk wel eens te maken met een vorm van agressie of intimidatie?

Basis: alle respondenten (n=267)

Bijna acht op de tien maakten het afgelopen jaar agressie en intimidatie mee

Tabel 2.1 toont dat 78 procent van de fotografen en cameramensen het afgelopen jaar een incident heeft meegemaakt. De ruime meerderheid (72%) maakte in de afgelopen 12 maanden meerdere incidenten mee en slechts 6 procent maakte één incident mee. Gemiddeld hebben fotografen en cameramensen in het afgelopen jaar 17 keer met een vorm van agressie of intimidatie te maken gehad.

Tabel 2.1 - Hoe vaak heb je in de afgelopen twaalf maanden vanuit je beroepsuitoefening wel eens te maken gehad met onderstaande vormen van agressie en intimidatie?

Basis: alle respondenten (n=267)

		78% van de fotografen en cameramensen maakte in het afgelopen jaar één of meerdere keren een incident mee.
Geen incidenten meegemaakt	22%	
Eén incident meegemaakt	6%	
Meerdere incidenten meegemaakt	72%	

Uitkomsten interviews

Uit de interviews blijkt dat het per fotograaf en cameramensen sterk verschilt in welke mate zij agressie en intimidatie meemaken. Voor enkelen is het een vast onderdeel van hun werklevens geworden, voor anderen gebeurt het in mindere mate. Dit lijkt afhankelijk van het type beeldmaker. Uit de interviews komt naar voren dat met name sport-, 112-, en persfotografen veel te maken hebben met agressie en intimidatie. Enkele geïnterviewden zijn naast dat ze werkzaam zijn in de sport, pers, 112-meldingen of nieuws ook werkzaam voor festivals of lokale media. Zij geven aan dat er een groot verschil is in het meemaken van agressie en intimidatie tussen deze sectoren. Een persfotograaf geeft aan dat hij veel te maken heeft met agressie en intimidatie, maar dat hij op festivals nog nooit te maken heeft gehad met agressie en intimidatie.

Een sportfotograaf die doordeweeks voor een lokale krant fotografeert, geeft aan dat hij nog nooit te maken heeft gehad met agressie en intimidatie tijdens zijn werkzaamheden voor deze krant.

“Als ik doordeweeks voor de krant fotografeer, heb ik nooit problemen. Ze zijn altijd blij. Je komt namens de krant en het levert ze vaak positieve publicatie op.”

De meeste fotografen en cameramensen hebben talloze voorbeelden van incidenten die ze tijdens hun werk meemaken, maar voor hen niet bedreigend aanvoelen. De meesten hebben slechts enkele incidenten meegemaakt die hen zijn bijgebleven, omdat deze bedreigend aanvoelden.

“Voelde me maar een keer angstig in al die jaren. Bij een zaalvoetbalwedstrijd. Mensen met bedekte gezichten. Ze wezen ook naar me. Toen wist ik dat ik weg moest gaan, ben vertrokken via een achterdeur.”

“Dit zijn extreme gevallen, maar ik ben vaak bij demonstraties waarbij mensen toch even op je voeten gaan staan omdat ze vinden dat je vervelend bent. Zowel demonstranten als leden van de politie.”

Fotografen en cameramensen noemen publieke evenementen, zoals demonstraties en sportwedstrijden vaak als gelegenheden waar veel agressie en intimidatie voorkomt.

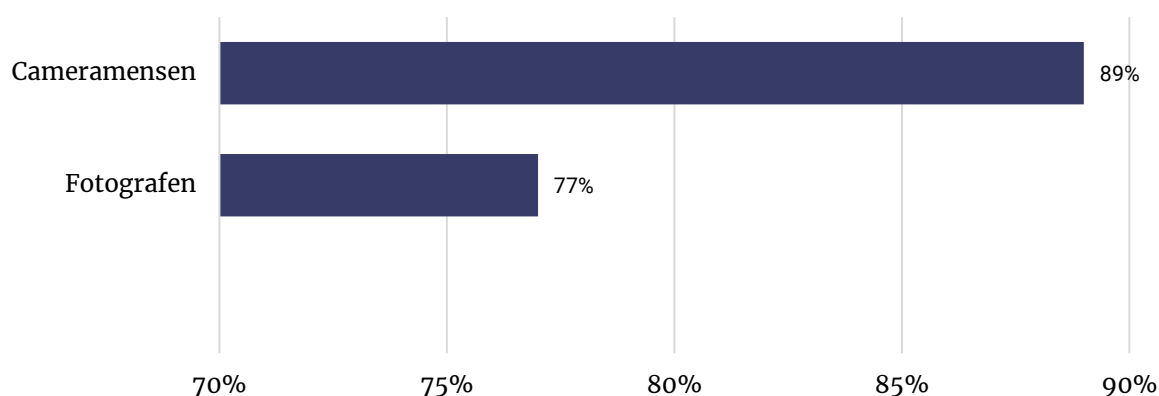
“Bij voetbal en demonstraties, maar ook bij een brand. Dus er is eigenlijk niet echt verschil. Bij een brand werd ik ook verrot gescholden dat ik een sensatiezoeker ben.”

“Ik heb er maandelijks mee te maken. Wanneer er een demonstratie is, begint het gelazer. Niet op mij gericht per se. Maar op ‘mainstream media’. Ik heb een camera en een perskaart dus ik ben de media. Dan maken ze mij er gelijk verantwoordelijk voor.”

Beeldmakers werkzaam als cameramens en fotograaf hebben het vaakst te maken met agressie en intimidatie

Figuur 2.2 laat het aandeel fotografen en cameramensen zien dat te maken had met een vorm van agressie of intimidatie. Beeldmakers die zowel filmen als fotograferen hebben het vaakst te maken met een vorm van agressie en intimidatie, namelijk 94 procent. Dit is significant hoger dan personen die alleen werkzaam zijn als fotograaf (71%). Bijna negen op de tien cameramensen (85%) hadden in de afgelopen 12 maanden te maken met agressie of intimidatie.

Figuur 2.2 - Hoe vaak heb je in de afgelopen twaalf maanden vanuit je beroepsuitoefening wel eens te maken gehad met onderstaande vormen van agressie en intimidatie? Uitgesplitst naar fotografen en cameramensen
Basis: alle respondenten (n=267)

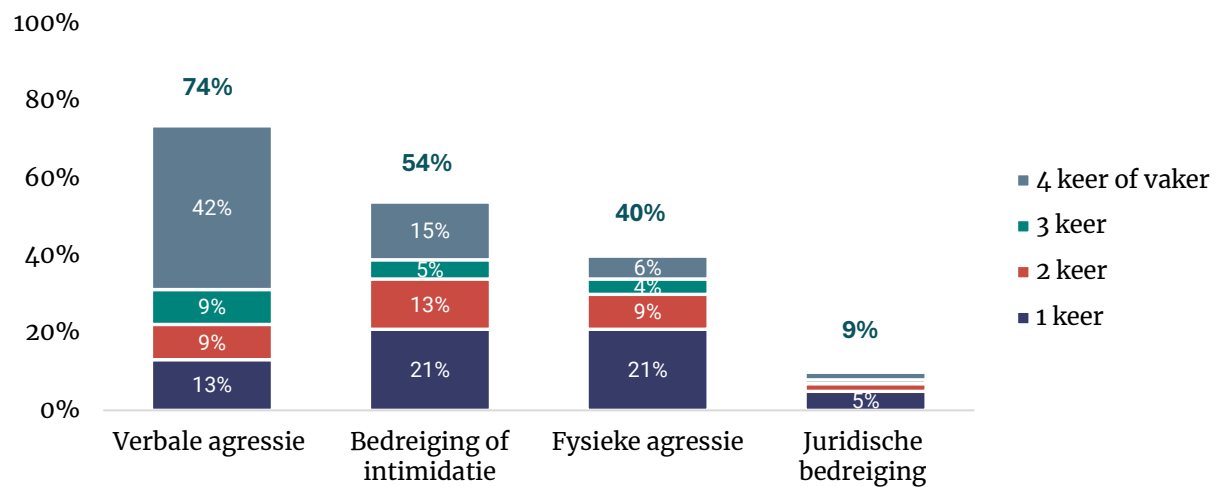
Verbale agressie komt het meeste voor en is niet incidenteel

Figuur 2.3 laat zien wat voor type(n) incidenten fotografen en cameramensen de afgelopen twaalf maanden hebben meegemaakt en hoe vaak. Fotografen en cameramensen kunnen meerdere typen incidenten mee hebben gemaakt, via zowel offline als online kanalen.

Verbale agressie komt het meest voor: driekwart (74%) van de fotografen en cameramensen heeft dit het afgelopen jaar meegemaakt. De figuur toont aan dat het meemaken van verbale agressie niet incidenteel is: ruim vier op de tien (42%) fotografen en cameramensen maakten dit in de afgelopen 12 maanden vier keer of vaker mee. Slechts 13 procent maakte een keer verbale agressie mee. Ruim de helft (54%) kreeg te maken met bedreiging of intimidatie. Een vijfde (21%) maakte dit één keer mee en een derde (33%) vaker dan één keer. Vier op de tien hebben het afgelopen jaar te maken gehad met fysieke agressie en 9 procent met juridische bedreiging.

Figuur 2.3 – Hoe vaak heb je in de afgelopen twaalf maanden vanuit je beroepsuitoefening wel eens te maken gehad met onderstaande vormen van agressie en intimidatie?

Basis: alle respondenten (n=267)

Tabel 2.2 toont de mate waarin fotografen en cameramensen te maken kregen met de verschillende typen agressie en intimidatie. Mensen die zowel als fotograaf als cameramens werkzaam zijn, krijgen vaker te maken met verbale agressie (92%), bedreiging of intimidatie (80%) en fysieke agressie (57%) dan fotografen.

Tabel 2.2 - Hoe vaak heb je in de afgelopen twaalf maanden vanuit je beroepsuitoefening wel eens te maken gehad met onderstaande vormen van agressie en intimidatie? Uitgesplitst naar fotografen en cameramensen

Basis: alle respondenten (n=267)

	Totaal (n=267)	Fotografen (n=164)	Cameramensen (n=54)	Beiden (n=49)
Verbale agressie	74%	66%	81%	92%
Bedreiging of intimidatie	54%	46%	54%	80%
Fysieke agressie	40%	43%	41%	57%
Juridische bedreiging	9%	7%	4%	22%
Totaal slachtoffer- schap	78%	71%	85%	94%

Uitkomsten interviews

Verbale agressie tegen fotografen en cameramensen komt regelmatig voor:

“Tijd geleden was ik naar een woningbrand. Bij het aanleggen van een nieuw dak was het verkeerd gegaan. Ik maakte foto’s en video’s. De huiseigenaar kwam naar mij toe en begon te schelden.”

Ook bedreiging komt voor:

“Ik heb een incident gehad bij een ongeval. De auto was te hard door de bocht gegaan en de bestuurder had gedronken. Hij werd aangehouden en moest blazen. Had door dat wij fotografeerden. Toen begon hij te schelden. Ik zal niet herhalen wat hij allemaal riep. Toen ging het over in bedreiging.”

“Ik heb weleens gehad dat iemand mij bij mijn auto stond op te wachten, mij bedreigde dat hij me kwam opzoeken en dat die persoon vervolgens vertrok.”

In de interviews worden ook enkele voorbeelden van fysieke agressie gegeven. Dit gaat voornamelijk om duwen en trekken, of het wegduwen van de camera.

“Mensen die duwen en trekken, je camera afpakken.”

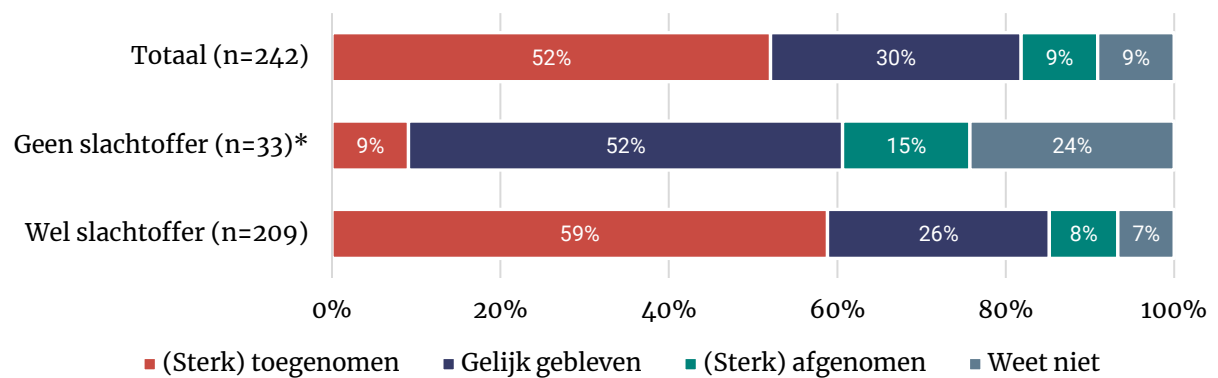
Ruim de helft geeft aan dat het aantal incidenten de laatste jaren is toegenomen

We hebben alle fotografen en cameramensen, ongeacht of ze in de laatste 12 maanden een incident hebben meegemaakt, gevraagd of het aantal incidenten, waar ze mee te maken hebben gehad, is toe- of afgenomen. Dit is te zien in Figuur 2.4. De meerderheid (52%) geeft aan dat het aantal incidenten van agressie en intimidatie is toegenomen. Drie op de tien (30%) geven aan dat dit gelijk is gebleven. Negen procent had met een (sterke) afname te maken.

Figuur 2.4 laat ook de verschillen zien tussen fotografen en cameramensen die een incident hebben meegemaakt en die de afgelopen 12 maanden geen incident hebben meegemaakt. Hieruit blijkt dat fotografen en cameramensen die een incident hebben meegemaakt vaker een oordeel kunnen geven over deze ontwikkeling. De fotografen en cameramensen die in het afgelopen jaar agressie en intimidatie hebben meegemaakt, geven vaker aan dat het aantal incidenten in de afgelopen jaar (sterk) is toegenomen (59%). Onder fotografen en cameramensen die geen incident hebben meegemaakt in het afgelopen jaar is dit 9 procent. Deze groep geeft juist vaker aan dat het aantal incidenten gelijk is gebleven (52%) ten opzichte van respondenten die de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (26%).

Figuur 2.4 - In hoeverre is het aantal incidenten waar je mee te maken had de afgelopen vijf jaar toe- of afgenomen?

Basis: alle respondenten (n=242)

*Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen.

3 Aard en ernst van incidenten

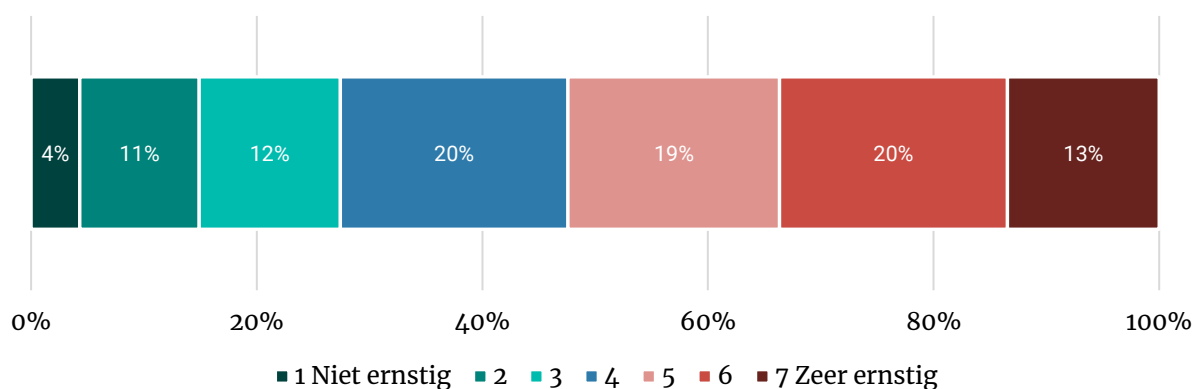
Om inzicht te krijgen in de aard, de uitingsvorm en de ernst van de incidenten van agressie en intimidatie, is aan de fotografen en cameramensen die er mee te maken hadden, een aantal aanvullende vragen gesteld over het meest recente incident.

Helft ervaart incidenten als (zeer) ernstig

Figuur 3.1 geeft op een schaal van 1 tot en met 7 de ervaren ernst van het laatste incident in het afgelopen jaar weer, waarbij 1 staat voor niet ernstig en 7 voor zeer ernstig. De groep die het incident als zeer ernstig ervaarde is beduidend groter (13%) dan de groep die het incident als niet ernstig ervaarde (4%). Tabel 3.1 laat zien dat meer dan de helft (52%) van de fotografen en cameramensen die een incident hebben meegemaakt dit incident als ernstig ervaarden (categorie 5 t/m 7), en 48 procent als minder ernstig (categorie 1 t/m 4). Omgerekend heeft 37 procent van alle fotografen en cameramensen in het afgelopen jaar een minder ernstig incident meegemaakt en heeft 41 procent een ernstig incident meegemaakt (niet in tabel).

Figuur 3.1 - Hoe ernstig heb je het meest recente incident ervaren op een schaal van 1 tot 7?

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Tabel 3.1 laat zien wat de ervaren ernst is per type incident. Bijna driekwart (72%) van de fotografen en cameramensen die in het afgelopen jaar bedreiging of intimidatie of fysieke agressie hebben meegemaakt ervaren dit als ernstig. Onder fotografen en cameramensen die verbale agressie hebben meegemaakt was dit vier op de tien (40%). Ook de frequentie waarin fotografen en cameramensen agressie en intimidatie meemaken is van invloed op de ervaren ernst van het meest recente incident.

Tabel 3.1 - Hoe ernstig heb je het meest recente incident ervaren op een schaal van 1 tot 7? Uitgesplitst naar type incident

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

		Type incident		
	Totaal (n=244)	Verbale agressie (n=127)	(juridische) bedreiging, intimidatie* (n=53)	Fysieke agressie (n=29)**
Minder ernstig (1-4)	48%	60%	28%	28%
Ernstig (5-7)	52%	40%	72%	72%

*Bedreiging en intimidatie en juridische bedreiging/SLAPP zijn voor deze vergelijking samengevoegd, omdat de losse categorieën te weinig waarnemingen hebben om uitspraken over te doen.

**Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen.

Minder ernstige incidenten

Enkele voorbeelden van incidenten die fotografen en cameramensen in de vragenlijst als minder ernstig beschrijven:

“Publiek roept dat je maar fotograaf bent en in de weg staat en weg moet gaan.”

“Schelden bij incident waarbij emoties hoog oplopen. Vaak frustratie agressie dus niet per se gericht op persoon.”

“Vaak bij sport weten supporters zichzelf niet in de hand te houden en ben je als cameraman vaak verbaal een boksbal/uitlaatklep.”

“Verwensingen van omstanders tijdens 112 fotografie op straat.”

“Tijdens het fotograferen van een studentenevenement is er een drankfles naar m’n hoofd gegooit.”

“Als je als vrouwelijke fotograaf in de sportwereld werkt, krijg je nog wel eens wat te horen. Van flauwe opmerkingen, tot minachtende opmerkingen en seksistisch gedrag.”

“Harde klap op de lens van camera.”

“Iemand niet blij was dat je filmt bij een ernstig ongeval, vaak een betrokkene, oprotten enz., vaak bemiddelt de politie dan wel.”

“Personen waren niet mee eens met de berichtgeving in de media. Wilde het overal verwijderd hebben, anders zouden ze een rechtszaak beginnen.”

(Zeer) ernstige incidenten

Enkele voorbeelden van incidenten die fotografen en cameramensen als (zeer) ernstig beschrijven:

“Politieagent dreigt mij te arresteren, verbale intimidatie politieagent met valse beschuldigingen.”

“Voetbalclub scoorde een late winnende en er was een supporter van de harde kern over het hekje geklommen en beukte mij van achter hard in mijn rug.”

“Dat ik moet oprotten met m’n camera komt het meest voor. En op een agressieve manier duidelijk maken dat men niet gefilmd wil worden (op de openbare weg).”

“Doodbedreigingen via Snapchat.”

“Dreigen met als ik een beeld zou maken bij een persbijeenkomst waar persoon op zouden staan hij me wat zou aandoen, en weet waar ik woon.”

“Een man wilde niet dat wij zijn auto of spullen filmden op de openbare weg. Hij schold en bedreigde ons met fysiek geweld, filmde ons ook met zijn telefoon en dreigende ons iets aan te doen als er ook maar een seconde van uitgezonden werd. Uiteindelijk is besloten, door deze bedreiging, het onderwerp even te laten rusten. Ofwel we zijn gezwicht voor de druk.”

“Ik ben fysiek bedreigd waarbij ik een vuurwapen en messen heb gezien. Daarom draag ik geregeld een kogelvrije vest als ik naar een bijeenkomst ga.”

Uitkomsten interviews

De interviews geven inzicht in welke incidenten fotografen en cameramensen wel en niet als ernstig ervaren. Incidenten waarbij de agressie of intimidatie persoonlijk op de fotograaf of cameramens is gericht ervaren de geïnterviewden over het algemeen als ernstiger. Respondenten geven aan dat ze het anders ervaren als zij niet het richtpunt zijn van de agressie.

“Ligt eraan of ik zie dat iemand uit emotie handelt of niet. Als het persoonlijk op mij gericht is, vind ik het erger.”

Een aantal geïnterviewden ervaren incidenten als minder ernstig, als ze inzien dat de agressie wordt geuit door emotie. Met name bij 112-incidenten kunnen emoties oplopen bij omstanders. Enkele respondenten geven aan dat ze intimidatie, zoals boosheid, kunnen begrijpen bij heftige situaties. Door dit inlevingsvermogen in de agressor ervaren ze deze incidenten als minder ernstig.

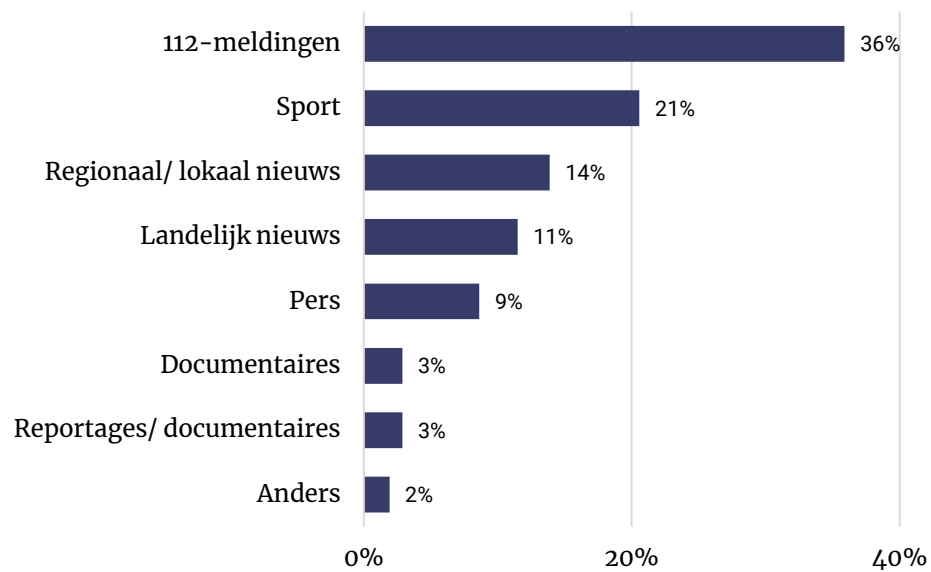
“Als ik in zo’n situatie zit, zou ik misschien ook zo handelen. Stel: iemand waar je om geeft is zwaargewond. Dan heb je woede in je. Een fotograaf kan dan een uitlaatklep zijn. Dan vind ik het minder erg.”

Meeste incidenten kwamen voor bij 112-melding

We vroegen de fotografen en cameramensen in welke sector ze werkzaam waren ten tijde van het meest recente incident. Bijna vier op de tien (36%) fotografen en cameramensen die te maken hebben gehad met agressie of intimidatie waren ten tijde van het laatste incident bezig met een 112-melding. Een kwart was werkzaam als nieuwsfotograaf, waarvan 14 procent in regionaal/ lokaal nieuws en 11 procent voor landelijk nieuws. Een vijfde was werkzaam in de sport (21%) ten tijde van het laatste incident.

Figuur 3.2 - In welke sector was je werkzaam bij het meest recente incident?

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

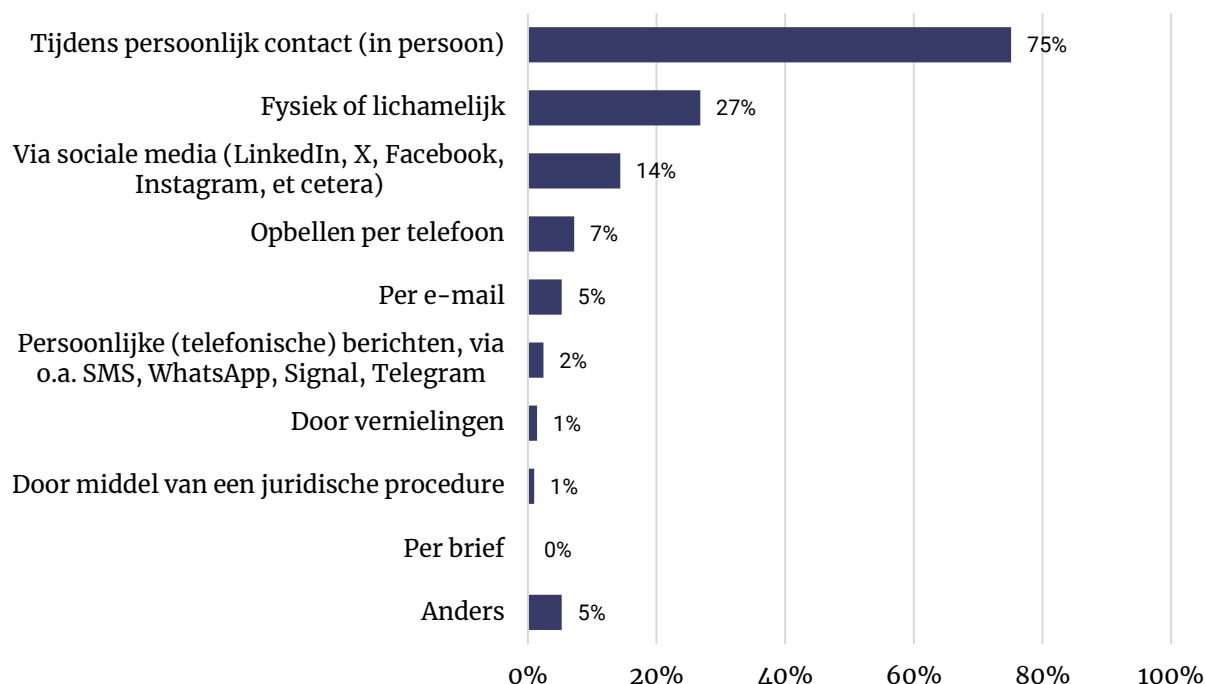

Agressie en intimidatie het vaakst tijdens persoonlijk contact

Figuur 3.3 laat zien dat agressie en intimidatie veruit het meest geuit wordt tijdens persoonlijk contact (75%). Dit wordt gevolgd door fysiek of lichamelijk (27%) en via sociale media (14%). Zeven procent van de fotografen en cameramensen is door iemand opgebeld die zich agressief of intimiderend uitliet. Respondenten krijgen nauwelijks te maken met agressie en intimidatie per brief (0%), via juridische procedures (1%) en in de vorm van vernielingen (1%). Vijf procent geeft aan dat de bedreiging op een andere manier is geuit. Antwoorden die worden gegeven zijn onder andere het gooien met bier of vuurwerk, een Molotovcocktail bij de voordeur en een poging tot hacken van een sociale media account.

Figuur 3.3 - Op welke wijze(n) werd de agressie of intimidatie bij jouw meest recente ervaring geuit? Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Verbale agressie vaker bij persoonlijk contact

Tabel 3.2 laat de verschillen zien tussen respondenten die verbale agressie, (juridische) bedreiging en intimidatie en fysieke agressie meemaakten en de wijze(n) waarop deze agressie of intimidatie werd geuit. Hieruit blijkt dat bijna negen op de tien respondenten die te maken hadden met verbale agressie, dit tijdens persoonlijk contact meemaakten, ten opzichte van twee derde van de personen die (juridische) bedreiging of intimidatie meemaakten en 38 procent van de fotografen en cameramensen die fysieke agressie meemaakten. Fotografen en cameramensen die (juridische) bedreiging of intimidatie hebben meegemaakt, kwamen hier juist vaker via een ander kanaal mee in aanraking. Een kwart maakte dit mee via sociale media, een vijfde per telefoon (21%), 13 procent per e-mail en 8 procent via persoonlijke online berichten.

Fotografen en cameramensen bij wie het laatste incident een 112-melding was, maakten de agressie en intimidatie vaker mee via opbellen per telefoon (15%) en vaker via sociale media (17%) dan fotografen en cameramensen bij wie het laatste incident in de sportsector was.

Tabel 3.2 – Op welke wijze(n) werd de agressie of intimidatie bij jouw meest recente ervaring geuit?
Uitgesplitst naar type incident en sector

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

		Soort incident			Sector		
Uitingsvorm	Totaal (n=244)	Verbale agressie (n=127)	(Juridische) bedreiging, intimidatie* (n=53)	Fysieke agressie (n=29)**	112 (n=75)	Sport (n=43)**	Anders (n=91)
Tijdens persoonlijk contact (in persoon)	75%	88%	64%	38%	83%	72%	70%
Fysiek of lichamelijk	27%	18%	26%	66%	29%	21%	27%
Via sociale media (LinkedIn, X, Facebook, Instagram, et cetera)	14%	13%	25%	3%	17%	2%	18%
Opbellen per telefoon	7%	3%	21%	0%	15%	2%	3%
Per e-mail	5%	3%	13%	0%	5%	0%	8%
Anders	5%	2%	8%	14%	1%	9%	7%
Persoonlijke (telefonische) berichten, via o.a. SMS, WhatsApp, Signal, Telegram	2%	1%	8%	0%	4%	0%	2%
Door vernielingen	1%	1%	0%	7%	3%	0%	0%
Door middel van een juridische procedure	1%	0%	2%	3%	0%	0%	0%
Per brief	0%	0%	0%	0%	0%	5%	1%

*Bedreiging en intimidatie en juridische bedreiging/SLAPP zijn voor deze vergelijking samengevoegd, omdat de losse categorieën te weinig waarnemingen hebben om uitspraken over te doen.

**Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen

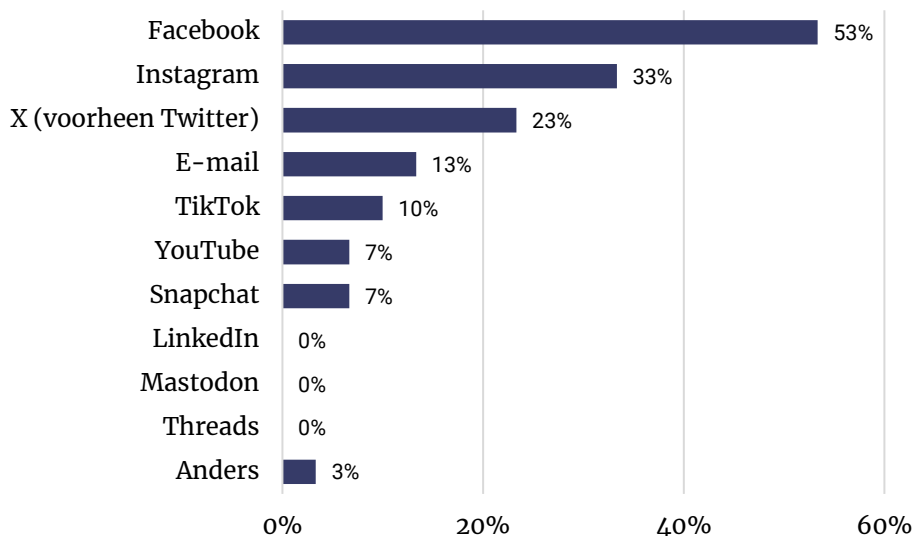
Online gebeuren meeste incidenten via Facebook

Van de fotografen en cameramensen die in het afgelopen jaar een incident via sociale media hebben meegemaakt, geeft de helft (53%) aan dat dit via Facebook gebeurde. Dit wordt gevolgd door Instagram (33%) en X (23%). Incidenten via Threads, Mastodon en LinkedIn komen niet voor. Omgerekend maakte 7 procent van de fotografen en cameramensen die een incident hebben meegemaakt dit via Facebook mee, 5 procent via Instagram en 3 procent via X.

Figuur 3.4 - Via welk sociale media platform werd het meest recente incident geuit?

Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: fotografen en cameramensen die een incident via sociale media hebben meegemaakt (n=30*)

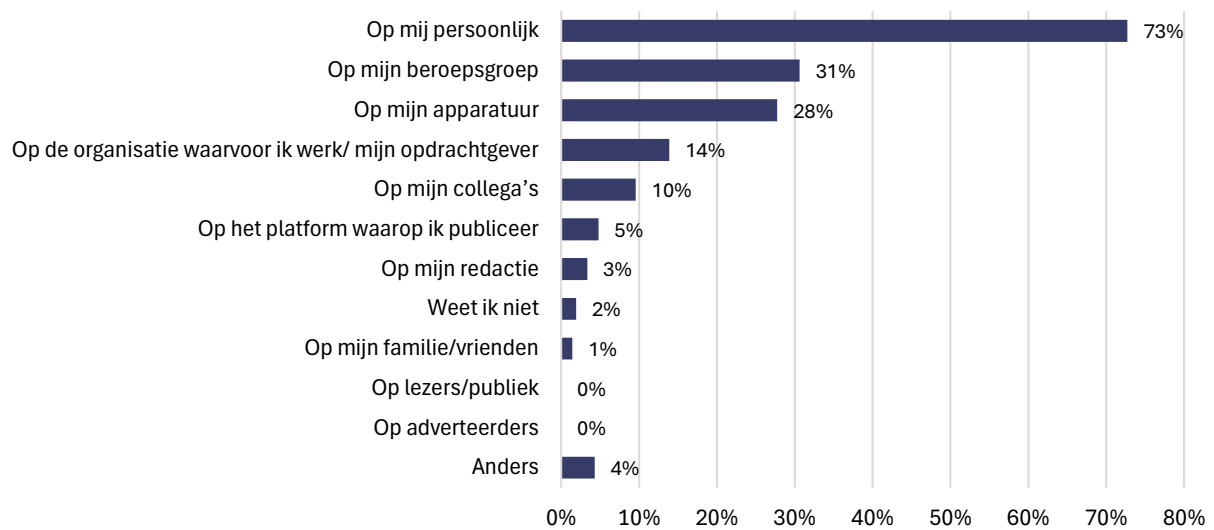
*Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen

Meerderheid incidenten gericht op fotografen en cameramensen persoonlijk

Fotografen en cameramensen konden aangeven op wie of wat de agressie of intimidatie was gericht. Driekwart van de fotografen en cameramensen geeft aan dat het meest recente incident op hen persoonlijk was gericht. Bij drie op de tien was het gericht op de beroepsgroep (31%) of de apparatuur (28%). Veertien procent geeft aan dat de agressie en intimidatie was gericht op de organisatie waar ze voor werken/ de opdrachtgever. Er zijn geen significante verschillen naar type agressie.

Figuur 3.5 - Als je terugdenkt aan het meest recente incident, kan je aangeven op wie of wat de agressie of intimidatie was gericht? Meerdere antwoorden mogelijk

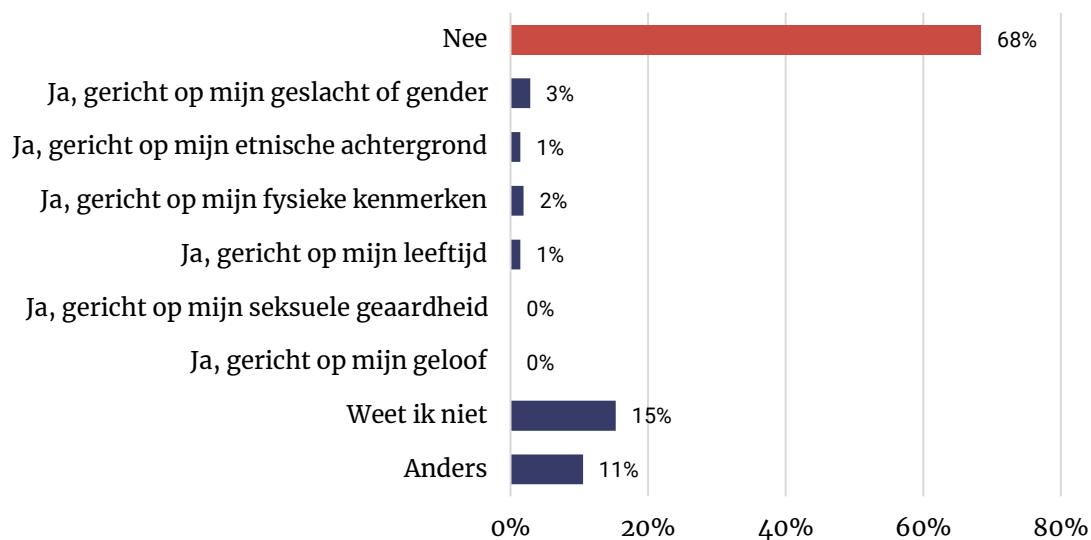
Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Bij 6 procent van de fotografen en cameramensen was het meest recente incident gericht op kenmerken van de fotograaf of cameramens, met name op geslacht of gender (3%). Bij de ruime meerderheid (68%) was het niet gericht op kenmerken van de fotograaf of cameramens. Vijftien procent weet niet of dat het geval was.

Figuur 3.6 - Was de agressie of intimidatie bij jouw meest recente ervaring volgens jou (ook) gericht op jou als persoon of kenmerken van jou? Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Uitkomsten interviews

Uit de interviews komt naar voren dat veel agressie en intimidatie richting de fotografen en cameramensen werd geuit, maar dat ze dit niet als persoonlijk ervaren. Het wordt tegen hen geuit omdat ze aanwezig zijn en beeldmateriaal maken, niet op hen persoonlijk om wie zij zijn. Veel agressie en intimidatie is dan ook gericht op de camera. Ook wordt agressie en intimidatie ervaren gericht op de media in het algemeen.

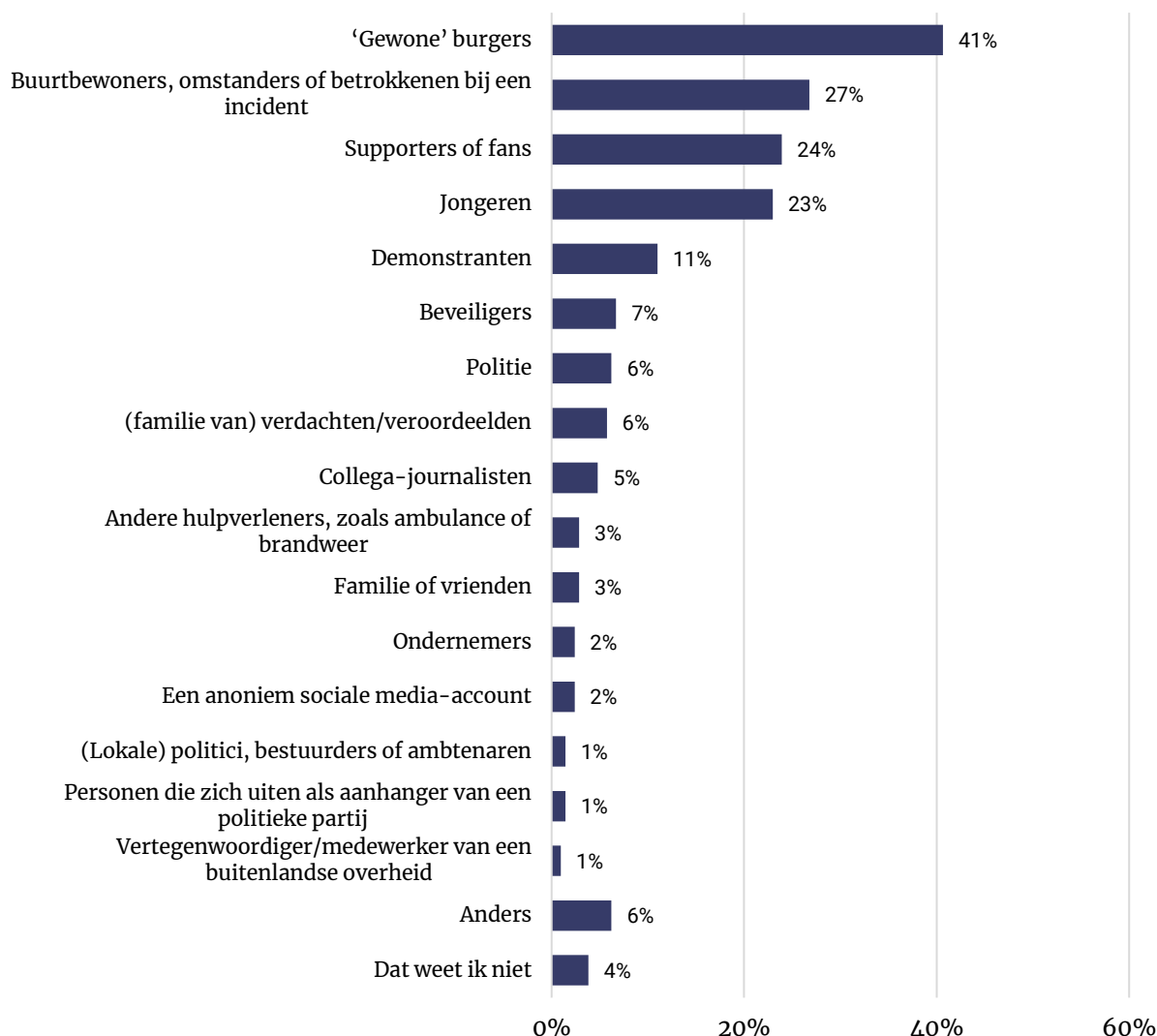
“Wanneer er een demonstratie is begint het gelazer. Niet op mij gericht per se. Maar op ‘mainstream media’. Ik heb een camera en een perskaart dus ik ben de media. Dan maken ze mij er gelijk verantwoordelijk voor.”

In vier op de tien gevallen werd agressie geuit door ‘gewone’ burgers

Aan fotografen en cameramensen die een incident hebben meegemaakt is gevraagd door wie het meest recente incident werd geuit. Vier op de tien gaven aan dat dit ‘gewone’ burgers waren. Ruim een kwart (27%) van de respondenten die een incidenten hebben meegemaakt zei dat de dader een buurtbewoner, omstander of een andere betrokkene was en een kwart noemde supporter of fans (24%) of jongeren (23%). Eén tiende gaf aan dat demonstranten de agressie of intimidatie uitten, 7 procent noemde beveiligers en 6 procent de politie.

Figuur 3.7 - Door wie is de agressie of intimidatie geuit bij het meest recente incident? Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Bij 15 procent van de fotografen en cameramensen bij wie het laatste incident een vorm van (juridische) bedreiging of intimidatie was, was de agressor de politie. Dit percentage ligt significant hoger dan bij respondenten die verbale agressie hebben meegemaakt (5%). Ook ervaren fotografen en cameramensen die (juridische) bedreiging of intimidatie hebben meegemaakt vaker agressie en intimidatie door familie of vrienden, dan fotografen en cameramensen die verbale agressie (2%) of fysieke agressie meemaakten (0%).

Bij fotografen en cameramensen bij wie het meest recente incident een 112-melding was, werd de agressie vaker geuit door omstanders (47%), door de politie (9%) en (familie van) verdachten of veroordeelden in vergelijking tot respondenten bij wie het laatste incident plaatsvond bij sport of iets anders. In andere situaties (geen sport of 112) waar fotografen en cameramensen op afgaan, komt de agressie vaker vanuit demonstranten (21%).

Tabel 3.3 - Door wie is de agressie of intimidatie geuit bij het meest recente incident? Uitgesplitst naar type incident en sector. Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Type incident					Sector		
	Totaal (n=209)	Verbale agressie (n=127)	(Juridische) bedreiging, intimidatie (n=53)	Fysieke agressie (n=29)*	112 (n=75)	Sport (n=43)*	Anders (n=91)
‘Gewone’ burgers	41%	46%	36%	24%	49%	12%	47%
Buurtbewoners, omstanders of betrokkenen bij een incident	27%	32%	23%	10%	48%	0%	22%
Supporters of fans	24%	24%	15%	41%	3%	79%	15%
Jongeren	23%	24%	25%	14%	23%	14%	27%
Demonstranten	11%	13%	4%	17%	5%	0%	21%
Beveiligers	7%	7%	6%	7%	3%	14%	7%
Politie	6%	3%	15%	3%	9%	0%	7%
(familie van) verdachten/veroordeelden	6%	6%	6%	3%	11%	0%	4%
Collega-journalisten	5%	6%	4%	0%	8%	2%	3%
Andere hulpverleners, zoals ambulance of brandweer	3%	2%	6%	3%	7%	0%	1%
Familie of vrienden	3%	2%	8%	0%	8%	0%	0%
Ondernemers	2%	3%	2%	0%	5%	0%	1%
Een anoniem sociale media- account	2%	2%	6%	0%	1%	0%	4%
(Lokale) politici, bestuurders of ambtenaren	1%	2%	2%	0%	0%	0%	3%
Personen die zich uiten als aanhanger van een politieke partij	1%	2%	0%	3%	1%	0%	2%
Vertegenwoordiger/medewerker van een buitenlandse overheid	1%	1%	2%	0%	0%	0%	2%
Dat weet ik niet	4%	5%	2%	3%	4%	2%	4%
Anders	6%	3%	9%	14%	8%	9%	3%

*Bedreiging en intimidatie en juridische bedreiging/SLAPP zijn voor deze vergelijking samengevoegd, omdat de losse categorieën te weinig waarnemingen hebben om uitspraken over te doen.

**Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen

Uitkomsten interviews

De interviews laten ook zien dat de agressie en intimidatie door verschillende agressors worden geuit.

Personen die op beeld worden gezet

Veel agressie en intimidatie wordt geuit door personen die worden gefilmd of gefotografeerd en dat niet willen of het daar niet mee eens zijn. De respondenten geven aan dat ze zelf goed weten in welke situatie er wel en niet gefotografeerd en gefilmd mag worden en dat ze hier rekening mee houden. Ook als dat wel mag, krijgen ze vaak te maken met agressie en intimidatie. Dit gebeurt bij alle type situaties waar fotografen en cameramensen op af gaan.

“Een andere klus was via een externe producent. Daarvoor maakten we met drones luchtopnames. Een man werd agressief omdat we volgens hem niet mochten filmen boven zijn dorp. We filmde niet eens zijn huis maar gewoon de mooie plekken. Hij werd agressief, zowel fysiek als verbaal.”

“Eenmaal was ik op pad met een satellietwagen, daar sloegen mensen op aan. We stonden in een hofje geparkeerd waar een handgranaat bij een buurtbewoner voor de deur was ontploft. Er stond ook een andere ploeg. De bewoner kwam thuis en heeft ons bedreigd. We moesten de beelden van hem wissen. Er is politie bij gekomen.”

Omstanders van 112- incidenten

Bij 112-incidenten zijn het vaak de omstanders die uit emotie reageren. Verschillende gesproken 112-fotografen geven aan dat omstanders emotioneel en in paniek kunnen zijn en daardoor agressief en intimiderend kunnen reageren. Een 112-fotograaf geeft aan dat dit vaker voorkomt bij ongevallen waar drank en drugs in het spel zijn, of ongevallen met een dodelijke afloop.

“Maar vaak krijg je wel weerwoord van mensen. Meestal zijn dat omstanders of familieleden van betrokken.”

Supporters

Een sportfotograaf geeft aan dat hij vaak te maken heeft met supporters van sportclubs. Hij is vaak aanwezig bij sportwedstrijden, waar hij bijna altijd te maken krijgt met een vorm van agressie en intimidatie. Hij krijgt te maken met bier dat wordt gegooid, geschreeuw, maar ook met dreigendere situaties:

“Supporters uitspelende club waren het niet eens met beslissingen. Dat begon met het uitschelden van spelers. Op moment gingen ze het veld op. Dat wilde ik vastleggen. Een aantal supporters kreeg dat door en vond het niet zo leuk. Ze wezen naar me en ik deed gelijk mijn camera omlaag. Heb geen foto's meer gemaakt en ben weggegaan.”

Politie

Daarnaast hebben 112- en nieuwsfotografen en cameramensen te maken met agressief of intimiderend gedrag vanuit de politie. Dit gaat vaak om schreeuwen en intimiderend benaderd worden, maar enkelen hebben ook te maken gehad met fysieke agressie vanuit de politie. De respondenten geven aan dat zij het gevoel hebben dat de politie niet goed op de hoogte is van wat hun rechten zijn, en daardoor de fotografen en cameramensen beletten om hun werk te doen. Een voorbeeld dat wordt gegeven is dat de politie aangeeft dat ze niet mogen filmen, terwijl de respondent aangeeft dat ze dit wel mogen. De respondenten geven aan dat ze zo goed mogelijk proberen mee te werken met de politie, maar dat ze wel hun werk willen kunnen uitvoeren.

“Maar we maken ook mee dat een agent zijn boekje te buiten gaat door tegen ons te schreeuwen wanneer we achteruit moeten lopen. Dat kan ook op een andere toon worden gezegd. Soms krijg je ook een duw terwijl je al achteruitloopt.”

“Ik ben dan net ter plaatse bij een melding en dan zegt de politie ‘wat moet je?’ dan zeg ik ‘ik sta gewoon in mijn recht, ik mag gewoon foto’s maken.’”

“De politie vraagt wel eens of we op een andere plek willen gaan staan. Daar werken wij aan mee. Vaak zeggen we ook dat we onze foto willen maken en ons daarna zullen terugtrekken. Dat geven we netjes aan, maar er zijn agenten bij die de pik op je hebben. Dan hebben ze misschien iets meegemaakt met andere fotografen en dat reageren ze dan af op een ander.”

De aanwezigheid van een camera is de meest voorkomende aanleiding voor agressie

Voor zes op de tien (60%) fotografen en cameramensen die een incident meemaakten, is de aanleiding voor de agressie, bedreiging of intimidatie duidelijk. Voor 40 procent is dit niet duidelijk. In een open antwoord konden ze toelichten wat de aanleiding was.

De aanwezigheid van een camera noemen ze veruit het meest als aanleiding. Enkele citaten zijn:

- *“Aanwezigheid fotocamera.”*
- *“Aanwezigheid met fotocamera/politieperskaart.”*
- *“Filmen bij een demonstratie waarbij iemand gewond raakte.”*
- *“Ik stond met mijn camera beeld vast te leggen van een bergingsvoertuig.”*

Andere fotografen en cameramensen geven aan dat het kwam door **hoog oplopende emoties**:

- *“Emoties als betrokkenen die ze tegen mij uiten.”*
- *“Agressie vanuit emotie over resultaat of beslissingen van scheidsrechters bij wedstrijden.”*
- *“Hoog in de emotie bij ongeval.”*
- *“Hun club verloor en wij legde dat logischerwijs vast.”*

Ook werden **privacyzorgen en algeheel onbehagen ten aanzien van de pers** genoemd:

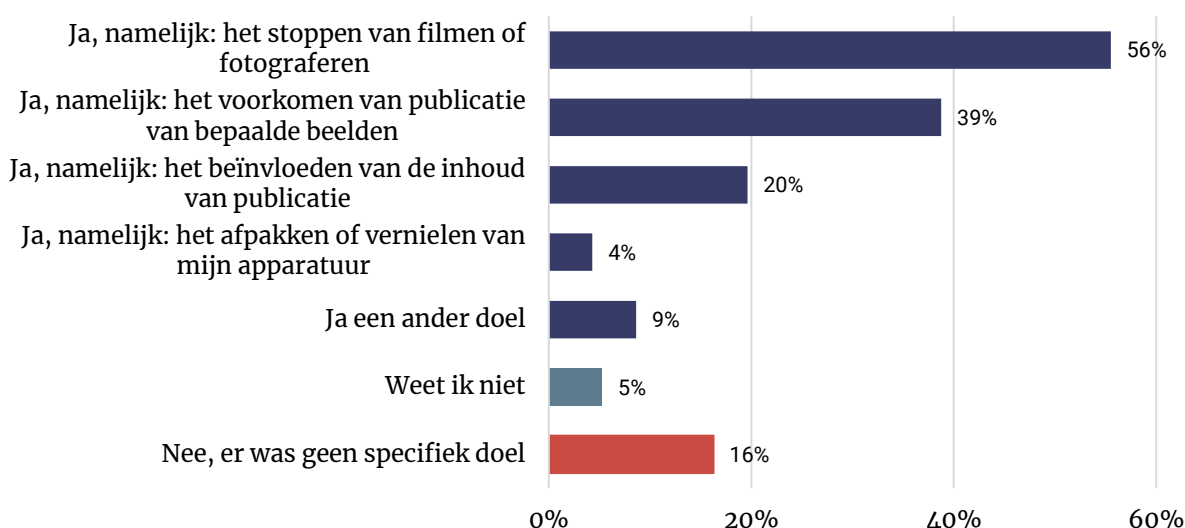
- “Men wil anoniem blijven.”
- “Men wil niet op de foto.”
- “Ze willen de rol van de pers niet begrijpen.”
- “Altijd tegen de pers.”

Het stoppen van filmen of fotograferen is het meest voorkomende doel

Acht op de tien (81%) fotografen en cameramensen die een incidenten hebben meegemaakt, geven aan dat het laatste incident een specifiek doel had. Zestien procent geeft aan dat er geen specifiek doel was en 5 procent weet dit niet. Het voornaamste doel was het stoppen van filmen of fotograferen (56%), gevolgd door het voorkomen van publicatie van beelden (39%), en het beïnvloeden van de inhoud van publicatie (20%).

Figuur 3.8 - Als je terugdenkt aan het meest recente incident, had de agressie of intimidatie een specifiek doel? Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Bedreiging en intimidatie vaker als doel om publicatie te voorkomen

Fotografen die (juridische) bedreiging of intimidatie meemaakten, (57%) geven vaker aan dat zij denken dat het doel van de agressie of intimidatie was om publicatie van bepaalde beelden te voorkomen dan fotografen en cameramensen die verbale agressie (34%) of fysieke agressie (28%) meemaakten.

Fotografen en cameramensen bij wie het laatste incident te maken had met sport (53%), geven vaker aan dat de agressie en intimidatie geen specifiek doel had, dan respondenten bij wie het laatste incident plaatsvond bij een 112-melding (4%) en andere meldingen waar respondenten op afgaan (9%). De agressoren bij 112-meldingen en andere situaties hebben juist vaker als doel om de fotograaf of cameramens te doen stoppen met filmen en fotograferen, of om de publicatie te voorkomen of te beïnvloeden.

Tabel 3.4 - Als je terugdenkt aan het meest recente incident, had de agressie of intimidatie een specifiek doel? Uitgesplitst naar soort incident en sector. Meerdere antwoorden mogelijk

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

		Sector					
	Totaal (n=209)	Verbale agressie (n=127)	(Juridische) bedreiging, intimidatie (n=53)*	Fysieke agressie (n=29)**	112 (n=75)	Sport (n=43)**	Anders (n=91)
Ja, namelijk: het stoppen van filmen of fotograferen	56%	55%	57%	55%	59%	26%	67%
Ja, namelijk: het voorkomen van publicatie van bepaalde beelden	39%	34%	57%	28%	61%	9%	34%
Ja, namelijk: het beïnvloeden van de inhoud van publicatie	20%	18%	25%	17%	31%	7%	16%
Ja een ander doel	9%	9%	9%	7%	3%	9%	13%
Ja, namelijk: het afpakken of vernielen van mijn apparatuur	4%	2%	6%	14%	3%	0%	8%
Weet ik niet	5%	8%	0%	3%	3%	7%	7%
Nee, er was geen specifiek doel	16%	17%	6%	34%	4%	53%	9%

*Bedreiging en intimidatie en juridische bedreiging/SLAPP zijn voor deze vergelijking samengevoegd, omdat de losse categorieën te weinig waarnemingen hebben om uitspraken over te doen.

**Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen

4 Gevolgen, bespreken en aangifte

Dit hoofdstuk gaat in op de gevolgen die beeldmakers door het incident hebben ervaren. Daarnaast geeft dit hoofdstuk weer met wie ze dit incident besproken hebben en of ze aangifte hebben gedaan van het incident. Ook gaat het hoofdstuk in op de invloed van het risico op het meemaken van agressie en intimidatie.

4.1 Persoonlijke gevolgen van agressie en intimidatie

Bijna driekwart ervaart gevolgen van bedreiging en intimidatie

Aan cameramensen en fotografen die in het afgelopen jaar agressie en intimidatie hebben meegemaakt is gevraagd wat voor effecten deze incidenten op hen hadden. Uit Figuur 4.1 blijkt dat 73 procent effecten ervaart. Deze effecten zijn met name werk gerelateerd. Ruim de helft (52%) ervaart effect op het werkplezier, vier op de tien (39%) ervaren effecten op de manier waarop ze hun werk doen. Een kleiner deel (11%) ervaart een aantasting op de ambitie of inspiratie om nieuw werk te maken. Eén op de zes (16%) ervaart effecten op de geestelijke gezondheid.

Figuur 4.1 - Welke effecten hebben agressie en intimidatie op jou? Basis: respondenten die de afgelopen 12 maanden agressie of intimidatie hebben meegemaakt (n=209)

Uitkomsten interviews

Effecten op privéleven

Voor de meeste geïnterviewde beeldmakers heeft de agressie en intimidatie weinig invloed op hun persoonlijke leven. Ze geven aan dat het wel wat met ze doet, maar dat het geen verregaande gevolgen heeft. Bij de meesten leidt het niet tot stress, angst of psychische gevolgen. De meesten kunnen het naast zich neerleggen. Wel wordt aangegeven dat ze over de ernstigere incidenten nog wel eens nadenken en dat ze het soms meenemen naar huis.

“Je wordt harder, je krijgt eelt op je ziel. Je kan je afsluiten voor dingen waarvoor je je eigenlijk niet zou moeten afsluiten. Het wordt steeds normaler, terwijl het niet normaal hoort te zijn.”

Een sportfotograaf geeft aan:

“Ik ben vrij nuchter. Heb er geen last van. Anders was ik niet meer naar voetbal gegaan”

Daarentegen zijn er enkele fotografen bij wie het meemaken van agressie wel persoonlijke gevolgen heeft. Zo zegt een fotograaf die online (doods)bedreigingen meemaakte naar aanleiding van beeldmateriaal van een demonstratie:

“Het geeft veel stress, ik heb het gevoel dat ze misschien naar mijn huis kwamen. Ik kon niet goed slapen. Het was in november vorig jaar. Ik vertrouw mensen niet snel. Ik was sociaal en nu voel ik me onsociaal. Ik vertrouw mensen niet tijdens een demonstratie. Ik spreek op straat niet veel met mensen.”

Eén op de tien fotografen en cameramensen (11%, gelijk aan 22 respondenten) ervaart effecten op hun socialemediagebruik. Aan deze respondenten hebben we gevraagd welke effecten dit zijn. Vanwege de kleine aantallen zijn de resultaten indicatief. Het algemene beeld is dat men vooral voorzichtiger geworden is in het plaatsen van berichten, zowel werk gerelateerd als privé. Het deel dat geminderd heeft of gestopt is met sociale media is een kleiner.

Uit Figuur 4.1 blijkt dat 39 procent van de respondenten die bedreiging en intimidatie hebben meegemaakt effecten ervaart op de manier waarop ze hun werk doen. Aan deze groep is gevraagd wat voor effecten dit zijn. Deze uitkomsten zijn getoond in Figuur 4.2. Ruim vier op de tien (43%) nemen maatregelen om zichzelf te beschermen. (Ruim) drie op de tien vermijden bepaalde buurten (33%) of bepaalde plekken op specifieke locaties (30%). Het vermijden van bepaalde evenementen komt minder voor (21%), en het vermijden van publieke optredens nog minder (1%). Drie op de tien gaan anders om met mensen.

Dertien procent twijfelt of ze hun vak nog wel willen uitoefenen, daar staat tegenover dat 11 procent juist meer vastberaden is om hun werk uit te oefenen. Zeventien procent noemt andere effecten, hierbij noemt men vaak dat men onopvallender fotografeert.

Figuur 4.2 - Je geeft aan dat agressie en intimidatie effecten heeft gehad op de manier waarop je jouw werk doet. Kan je omschrijven welke effecten dit zijn? Meerdere antwoorden mogelijk Basis: Cameramensen en fotografen die te maken hebben gehad met agressie of intimidatie en effecten ervaren op de manier waarop ze hun werk doen (n=82)

Uitkomsten interviews

Dat de agressie, intimidatie en bedreiging verregaande gevolgen kan hebben op het uitoefenen van het werk van de fotografen en cameramensen, blijkt ook uit de interviews. Fotografen en cameramensen zijn alerter, nemen (preventieve) maatregelen en worden in hun werk belemmerd.

Beeldmakers alerter tijdens het uitvoeren van hun werk

Veel fotografen en cameramensen zijn alert tijdens hun werk. Bijna iedereen is zich bewust van hun omgeving, en zorgt dat ze altijd een vluchtroute hebben. Ook zijn ze zich bewust van hun camera. Een persfotograaf die vaak te maken heeft met agressie en bedreiging geeft aan dat als hij bijvoorbeeld foto's moet maken van een drugspand, hij doet alsof hij zijn hond uitlaat, en zijn auto een straat verderop parkeert. Een sportfotograaf beschrijft het als:

“Ik vergelijk het met een vliegreis. Vroeger stapte je in en ging je op reis. Tegenwoordig let men meer op waar men gaat zitten en wat de vluchtwegen zijn. Dat doe ik ook in het stadion.”

Een voorbeeld van een 112-fotograaf:

“Je bent meer alert en kijkt vaker om je heen. We kijken om ons heen om onze positie te bepalen en om te zien waar de mensen staan. We houden al rekening met het publiek en willen zo min mogelijk mensen op de foto. Want daardoor ontstaan vaak de problemen. Daar ben je soms meer bezig dan met het maken van foto's.”

Fotografen en cameramensen nemen (preventieve) maatregelen

Naast dat de fotografen en cameramensen alerter zijn, nemen ze ook (preventieve) maatregelen. Enkele beeldmakers gaan op pad met beschermingsmaatregelen, zoals een bodycam, kogelvriest, helm, veiligheidsbril of portofoon. Een fotograaf die steeds meer te maken krijgt met agressie en intimidatie, overweegt om smurfspray aan te schaffen. Een 112-fotograaf geeft aan dat hij altijd een bezem in de auto heeft, zodat hij zichzelf altijd kan beschermen als het nodig is. De beeldmakers geven aan dat de agressie en intimidatie toeneemt, dus dat ze meer maatregelen moeten nemen om zichzelf te beschermen. Door deze maatregelen voelen ze zich veiliger. Ze kijken per situatie wat ze nodig hebben om zich te beschermen. Zo geeft een persfotograaf aan dat hij met oud en nieuw altijd met een kogelvriest en een bodycam op pad gaat. Een nieuwscameraman geeft aan dat hij de afweging heeft gemaakt dat een bodycam voor hem niet nodig is, omdat het voor hem geen noodzaak is. Aan de andere kant geven ze ook aan dat escalatie overal kan zitten. Een in eerste instantie onschuldige melding kan ook uit de hand lopen.

“Ik ben daardoor waakzaam. Ik ga nog wel naar incidenten toe, maar ik heb stompvesten aangeschaft. Zeker bij demonstraties merk je dat agenten zaken uit het oog verliezen. Dat kan maar dan moet ik zelf kiezen voor veiligheid. Dan neem ik voorzorgsmaatregelen. Ik bescherm me tegen mogelijke escalatie”

Er zijn ook cameramensen die als gevolg van incidenten die ze hebben meegemaakt, altijd met lopende camera op pad gaan. Een cameraman die is geïntimideerd door de politie en dit op beeld had, geeft aan dat hij dit als bewijsmateriaal kon gebruiken en zich daardoor gesterkt voelde. Dit was voor hem de reden om voortaan altijd met lopende camera op pad te gaan.

“Het was helemaal klip en klaar, iedereen die dat bekeek zat er met openvallende mond naar te kijken. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik met een draaiende camera op een onderwerp afging.”

Een andere maatregel die door enkelen wordt genomen, is dat ze foto's niet onder hun eigen naam publiceren, maar op naam van de tussenorganisatie.

“We hebben ervoor gekozen om de naam van de tussenpersoon bij de foto's te laten plaatsen. Dat om te voorkomen dat wij benaderd worden via sociale media.”

Invloed op werkplezier

Voor enkele fotografen en cameramensen heeft de agressie en intimidatie invloed op hun werkplezier. Ze maken een afweging of het meemaken van de agressie en intimidatie nog opweegt tegen wat het oplevert.

“Als ik letterlijk word aangevallen denk ik, ik heb er geen zin meer in. Ik denk dan iemand moet wel nieuws blijven brengen, als wij in een keer stoppen is er niks meer.”

Agressie en intimidatie beïnvloedt en belemmert werk

Het meemaken van agressie en intimidatie heeft voor sommige fotografen en cameramensen ervoor gezorgd dat ze hun werk anders uitvoeren, of dat ze worden belemmerd in hun werk. Zo vermijden ze bepaalde plekken op bepaalde momenten, moeten ze soms weglopen bij een dreigende situatie of stoppen ze (tijdelijk) met bepaalde werkzaamheden. Een fotograaf die online beelden van een demonstratie heeft geplaatst, waarna hij veel bedreigende reacties heeft gekregen van onder andere politici, geeft aan dat hij na dit incident enkele maanden niet meer naar demonstraties ging, omdat hij daar te bang voor was.

Voor een 112-fotograaf zorgt het risico op agressie en intimidatie ervoor dat hij soms weggaat bij een melding, om zichzelf te beschermen:

“Het gaat niet in de koude kleren zitten. In eerste instantie leg je het naast je neer en ga je aan het werk. Maar het heeft me ook belemmerd in mijn werk. Dat ik het werk gestaakt heb. Ik probeer door te gaan. Als dat niet mogelijk is, dan loop ik naar achteren en probeer ik mij terug te trekken. Kijk wat nodig is, of ik op afstand kan werken of beter weg kan gaan. Ik ben weleens weggegaan. Voelde mij dermate bedreigd dat het niet veilig voelde.”

Een andere cameraman kijkt kritischer naar welke wijken hij gaat. Er zijn plekken die hij vermijdt, omdat het risico op meemaken van agressie en intimidatie groter is.

“Het ligt eraan in wat voor wijk het is. In bepaalde wijken heb je een achterdochtig gevoel. Daar kom ik niet vaak, maar dat zijn ook de plekken met veel steekpartijen en schietpartijen. Dat zijn wijken waar je niet met een camera naar binnen gaat. Je weet dat je daar klappen krijgt. Je wordt weggestuurd. Zo’n gevoel geeft zo’n wijk.”

Meerderheid denkt wel eens aan stoppen na doormaken incident

Aan de fotografen en cameramensen die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt, is gevraagd of ze wel eens overwegen om te stoppen met hun werk. Ruim de helft (55%) overweegt wel eens te stoppen. Een kwart denkt hier zelden (24%) of soms (23%) aan. Een kleiner deel denkt geregeld (5%) of vaak (3%) aan stoppen met fotograferen of filmen.

Tabel 4.1 - Overweeg je wel eens om te stoppen als fotograaf, cameramens doordat je te maken had met bedreiging, intimidatie of agressie?

Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

	Totaal
Vaak	3%
Geregeld	5%
Soms	23%
Zelden	24%
Nooit	45%

Uitkomsten interviews

Een fotograaf geeft aan dat hij overweegt te stoppen als hij vaker te maken krijgt met agressie en intimidatie. Hij maakt het onderscheid tussen persoonlijke bedreiging en bedreiging vanuit emotie. Voor hem is agressie of intimidatie vanuit emotie geen reden om te overwegen om te stoppen met het werk. Agressie en intimidatie dat persoonlijk wordt is daarentegen wel redenen om te overwegen om te stoppen:

“Als je te veel persoonlijk bedreigd wordt, wordt het misschien te veel. Laatst had ik twee incidenten in een week, waarna ik me afvroeg of ik nog wel door wilde gaan.”

Een andere persfotograaf geeft aan dat hij de afweging maakt of het meemaken van agressie en intimidatie opweegt tegen het geld en het plezier dat hij eruit haalt. Hij geeft aan dat er weken zijn waar het vaker voorkomt, en weken dat het minder vaak voorkomt.

“Als je dit meerdere keren per week meemaakt, vraag ik me toch af wat ik ervoor over moet hebben, voor dat kleine beetje geld dat ik ervoor krijg. Die week was het slecht, de week daarna gaat het goed en dan ga je er toch mee door.”

4.2 Bespreken, melden en het doen van aangifte

Een op de zeven heeft incident bij PersVeilig gemeld

Respondenten die een incident hebben meegemaakt, zijn gevraagd of ze het meest recente incident hebben gemeld bij PersVeilig. Eén op de zeven (14%) heeft dit gedaan. Respondenten die een ernstig incident hebben meegemaakt, hebben dit incident vaker gemeld dan respondenten die een minder ernstig incident hebben meegemaakt (19% versus 8%). Er is ook een verschil naar de sector waarin men werkzaam is. Fotografen of cameramensen bij wie het laatste incident een 112-melding was, hebben dit incident vaker gemeld (20%) dan wanneer het een incident in de sport was (2%). Respondenten zijn gevraagd waarom ze wel of niet een melding hebben gemaakt bij PersVeilig. De meest genoemde reden om wel te melden is dat agressie en intimidatie zo geregistreerd wordt, om te laten zien hoe groot het probleem is. Volgens een respondent:

“Omdat ik het belangrijk vind dat alle incidenten die journalisten/fotografen meemaken, dat deze gemeld en geregistreerd worden om zo in kaart te kunnen brengen hoe groot het probleem richting pers eigenlijk is.”

Respondenten die het meest recente incident niet hebben gemeld bij PersVeilig noemen hiervoor als veelvoorkomende redenen dat ze onbekend zijn met het meldpunt, het gevoel dat melden geen nut heeft, het incident ‘niet zo erg’ was, of dat incidenten zo vaak voorkomen dat melden nutteloos voelt. Hieronder staan per reden een aantal ondersteunende citaten.

Onbekendheid met het meldpunt van PersVeilig

- *“Wist nog niet van het bestaan van PersVeilig af.”*
- *“Wist niet dat dat hier kon. En heb dit gemeld bij de NSP.”*
- *“Was in de veronderstelling dat dit alleen was voor NVJ-leden.”*

Het idee dat melden geen nut heeft

- *“Denk niet dat dat ook maar 1 procent verandering teweegbrengt.”*
- *“Geen behoefte aan. Lost niets op.”*

Beperkte ervaren ernst van het incident

- *“Het incident voelde niet de moeite waard om te melden. De manier waarop was intimiderend, maar ik haalde er geen dreiging uit en werd verder niet gehinderd in mijn werk. De betrokkene wilde gewoon zijn ongenoegen uiten op een ietwat intimiderende manier.”*
- *“Het incident was persoonlijk te kleinschalig om er een melding van te maken. In het geval dat het erger zou zijn geweest dan had ik het zeker doorgegeven.”*

De frequentie van incidenten

- *“Dan kan ik elke week wel meerdere berichten sturen. Zolang ik mijn werk kan uitoefenen zonder gewond te raken of spullen kwijt te raken, accepteer ik de bijkomstigheid van agressie door betrokkenen en omstanders.”*
- *“Begint vrijwel een gewoonte te worden, waardoor je er niet meer standaard aan denkt.”*
- *“Als ik elke vorm van agressie, ook verbale, moet melden dan kan ik elke maand wel een melding doen, zo niet vaker.”*
- *“Het is de dagelijkse gang van zaken. Ik kijk er niet meer van op, terwijl ik mij erger aan het gedrag van mensen die snel hun mondje klaar hebben (veelal supporters). Ik heb het gevoel dat er toch niets mee gedaan wordt.”*

Uitkomsten interviews

Een deel van de geïnterviewde respondenten heeft wel eens een incident gemeld bij PersVeilig. Dit doen ze voornamelijk zodat het incident wordt opgenomen in de cijfers. Ook wordt er gebruikgemaakt van PersVeilig om te overleggen of te sparren.

“Het was meer vanuit mijn kant ter informatie. Ik heb melding gemaakt ter informatie via het formulier.”

De respondenten melden niet alle incidenten bij PersVeilig. Kleinere incidenten met weinig impact worden niet gedeeld, omdat ze dit te vaak meemaken. Een nieuwsfotograaf geeft aan dat hij alleen de incidenten deelt die persoonlijk op hem gericht zijn.

Een vijfde heeft meest recente incident besproken met opdrachtgever

Respondenten die een incident hebben meegemaakt, kregen de vraag of ze het meest recente incident hebben besproken of dat ze hier aangifte van hebben gedaan. Tabel 4.2 toont de resultaten. Zeven op de tien (69%) hebben het incident besproken of aangifte gedaan. Het grootste deel heeft het incident besproken, met name met collega's (44%). Een vijfde (22%) heeft het besproken met hun werkgever/opdrachtgever. Twaalf procent heeft een melding gemaakt bij de politie. Drie procent heeft aangifte gedaan. Onder respondenten die te maken kregen met fysieke agressie, ligt het percentage dat aangifte heeft gedaan het hoogst (10%). Respondenten die te maken hebben gehad met (juridische) bedreiging hebben vaker een melding gemaakt bij de politie (23%), in vergelijking tot respondenten die te maken kregen met verbale agressie (7%). Dit wijst erop dat bij fysieke agressie meldingen regelmatig leiden tot aangiften en dat dit bij (juridische) bedreiging en verbale agressie een stuk minder het geval is.

Respondenten die in verschillende sectoren werkten ten tijde van het laatste incident verschillen nauwelijks van elkaar in het percentage dat het incident bespreekt of het percentage dat aangifte doet. Het enige verschil zit in het doen van een melding bij de politie. Een significant grotere groep 112-fotografen/cameramensen heeft een melding gemaakt (21%) in vergelijking tot respondenten werkzaam in de sport (0%) en in andere sectoren (10%).

Tabel 4.2 - Heb je het meest recente incident met anderen besproken en heb je aangifte gedaan? Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: respondenten die in de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Uitingsvorm	Totaal slachtoffers (n=209)	Type agressie en intimidatie			Sector laatste incident		
		Verbale agressie (n=127)	(Juridische) bedreiging, intimidatie (n=53)*	Fysieke agressie (n=29)**	112 (n=75)	Sport (n=43)**	Anders (n=91)
Besproken met collega's	44%	33%	23%	21%	25%	30%	31%
Besproken met vrienden of familie	28%	25%	40%	21%	29%	19%	32%
Besproken met mijn werkgever/opdrachtgever	22%	17%	30%	24%	20%	19%	24%
Melding gedaan bij de politie	12%	7%	23%	14%	21%	0%	10%
Iemand anders	5%	2%	6%	17%	1%	7%	8%
Besproken met de Nederlandse Vereniging voor Journalisten	5%	2%	8%	14%	1%	9%	7%
Aangifte gedaan bij de politie	3%	2%	2%	10%	3%	0%	4%
Besproken met Meld Misdaad Anoniem	0%	1%	0%	0%	1%	0%	0%
Nee, incident niet besproken of gemeld	29%	33%	23%	21%	25%	30%	31%

*Bedreiging en intimidatie en juridische bedreiging/SLAPP zijn voor deze vergelijking samengevoegd, omdat de losse categorieën te weinig waarnemingen hebben om uitspraken over te doen.

**Resultaten zijn indicatief omdat deze gebaseerd zijn op minder dan 50 waarnemingen.

Uitkomsten interviews

Dat fotografen en cameramensen in verschillende mate de incidenten bespreken, blijkt ook uit de interviews. De meeste geïnterviewden geven aan dat ze sommige incidenten met anderen bespreken. Niet alle incidenten worden besproken, met name de incidenten die indruk hebben achtergelaten. De meeste beeldmakers geven aan dat het bespreken “niet nodig, maar wel fijn” is.

Bespreken met vrienden of familie

Een aantal geïnterviewden hebben de incidenten die ze hebben meegemaakt thuis besproken met familie en vrienden. Veel respondenten geven aan een goed netwerk om hen heen te hebben, waardoor ze de incidenten die ze meemaken kunnen bespreken. Het bespreken met vrienden en familie helpt bij het verwerken van wat ze hebben meegemaakt. De meesten geven aan dat het thuis bespreken een uitlaatklep is.

“Ik praat met mijn moeder erover. Ze vindt het fijn dat het goed met me gaat, ondanks wat ik meemaak.”

Bespreken met collega's

Ook worden veel incidenten met collega's besproken. Een fotograaf die voor een opdrachtgever werkt geeft aan dat hij in een groepsapp zit met collega's, waarin ze ook ervaringen delen. Het helpt om ervaringen te kunnen delen, maar vooral ook om verhalen van anderen aan te horen, zodat ze weten dat ze er niet alleen in staan. Ook wordt er met collega's besproken wat de fotograaf of cameramens anders had kunnen doen.

“Ik bespreek alleen de incidenten die echt indruk op me maken, niet elk incident. Ik bespreek het voornamelijk met collega's.”

“Met collega's hebben we een groepsapp. Daar zet je dat soort dingen bijvoorbeeld ook in. Dan zie je ook dat iedereen het weleens heeft ervaren. Daar praat je dan over. Als je hulp nodig hebt, kun je ook nog wel verder praten, maar daar blijft het dan wel bij.”

Bespreken met politie

Enkele geïnterviewden hebben incidenten met de politie gedeeld in de vorm van een melding, klacht of aangifte. Ze maken een afweging of ze het incident ernstig genoeg vinden om hiervoor naar de politie te gaan. Vaak wordt fysieke agressie gemeld. Eén cameraman geeft aan aangifte te hebben gedaan van een incident waarbij hij werd aangevallen door een verkeersregelaar en beveiliging bij een vaccinatie locatie toen hij wilde gaan filmen. Hij heeft deze aangifte niet als positief ervaren, omdat hij het gevoel heeft dat de politie er niet voor hem is. Hij zegt hier over:

“Op het moment dat je aangifte doet, en je vraagt of er camerabeelden zijn vinden ze dat vervelend. In eerste instantie zeggen ze dat het er niet is, en als ik zeg dat ze er wel zijn, dan zuchten ze dat ze er weer achteraan moeten. Dan merk je dat er niet zo hard gelopen wordt. Ik vind het kwalijk dat ze er niet voor mij zijn.”

Anderen melden incidenten bij de politie. Een fotograaf zegt dat hij van fysieke agressie aangifte wilde doen, maar dat de agent dit afraaide omdat het zijn woord tegen de agressor was. Dit is uiteindelijk bij een melding gebleven.

Een 112-fotograaf heeft een melding gemaakt bij de politie van een collega-fotograaf, die de respondent uitschold. Samen met de politie en de collega-fotograaf is hier een stopgesprek over geweest. De respondent geeft aan dat dit heeft geholpen, en dat ze op een normale manier met elkaar om kunnen gaan:

“Bij de politie heb ik melding gemaakt wat er speelde met de betreffende fotograaf. Hij maakte ons zwart bij de politie en bij collega's. Dat soort dingen werden ook aan ons gemeld waardoor we het konden melden. Een korpschef heeft toen geregeld dat er met de betreffende fotograaf een stopgesprek kwam. Na de eerste keer bleef het doorgaan. Dat heb ik aangegeven. Toen is er nog een stopgesprek geweest. Daarna is het dan gestopt.”

Twee respondenten hebben een klacht ingediend over de politie toen ze te maken hadden met intimidatie vanuit de politie. Een nieuwscameraman die reportages maakt van nieuwsitems geeft aan een afweging te hebben gemaakt over wat het meeste effect heeft; een klacht of een aangifte. Hij heeft een klacht ingediend tegen een agent die hem heeft belaagd en fysiek heeft aangevallen. In zijn ervaring is dit direct opgepakt door een voorlichter van de politie, maar is er wel geprobeerd om hem zijn klacht te laten intrekken. Uiteindelijk is hier een excuusbrief uit voortgekomen.

Ook een 112-fotograaf geeft aan dat hij een klacht indient bij de politie als hij door hen wordt belaagd. De politie geeft hier gehoor aan met een gesprek tussen de geïnterviewde en de betreffende agenten:

“Dan is de procedure dat we een klacht indienen bij de korpschef en er een gesprek komt. Dat gebeurt tussen ons en agenten toch met enige regelmaat.”

Bespreken met opdrachtgever of werkgever

Een deel van de fotografen en cameramensen bespreekt de incidenten die ze meemaken met hun werkgever of opdrachtgever. Een cameraman in loondienst geeft aan dat hij altijd bij zijn werkgever terecht kan, maar dat dit tot nu toe nog niet nodig is. Dit is echter niet voor iedereen even toegankelijk. Fotografen en cameramensen die voor een opdrachtgever werken, hebben wisselende ervaringen. Een persfotograaf heeft een duidelijk aanspreekpunt bij zijn opdrachtgever bij wie hij terecht kan en advies aan kan vragen:

“Ja, over een ding gepraat. Dat het mij niet lekker zat. Dan vroeg ik hoe hij het gedaan zou hebben. En ervaringen gedeeld. Mijn baas doet het werk al lang en heeft veel ervaring. Met hem heb ik dan wel goede gesprekken”

Anderen geven echter aan dat ze alleen terechtkunnen bij de opdrachtgever voor de afhandeling van een aangifte, maar dat de opdrachtgever niet expliciet actie onderneemt.

“Nee. We kunnen wel een gesprek voeren. Een advies kan, maar bijstand hoeft je niet te verwachten. De afgelopen keren heb ik het daar ook niet gemeld.”

Bespreken bij sportclub

Een geïnterviewde sportfotograaf meldt incidenten bij de desbetreffende sportclub en de Nederlandse Sport Pers (NSP) . Hij heeft echter het gevoel dat hier niet veel mee wordt gedaan. Over de sportclub zegt hij:

“Je wordt bedankt voor de melding en ze zeggen te gaan kijken wat ze eraan gaan doen. Aan de kant van de harde kern zijn wel wat maatregelen gekomen zoals een hek. Maar over dat hek klimmen ze gewoon heen.”

Ernstige incidenten vaker besproken en gemeld

Acht op de tien respondenten die een ernstig incident hebben meegemaakt, hebben dit incident besproken of gemeld of aangifte hiervan gedaan (82%). Onder respondenten die een minder ernstig incident hebben meegemaakt, ligt dit percentage met 59 procent significant lager. Respondenten die een ernstig incident hebben meegemaakt hebben vaker:

- een melding gemaakt bij de politie (18% versus 5%);
- het incident besproken met familie (36% versus 19%).

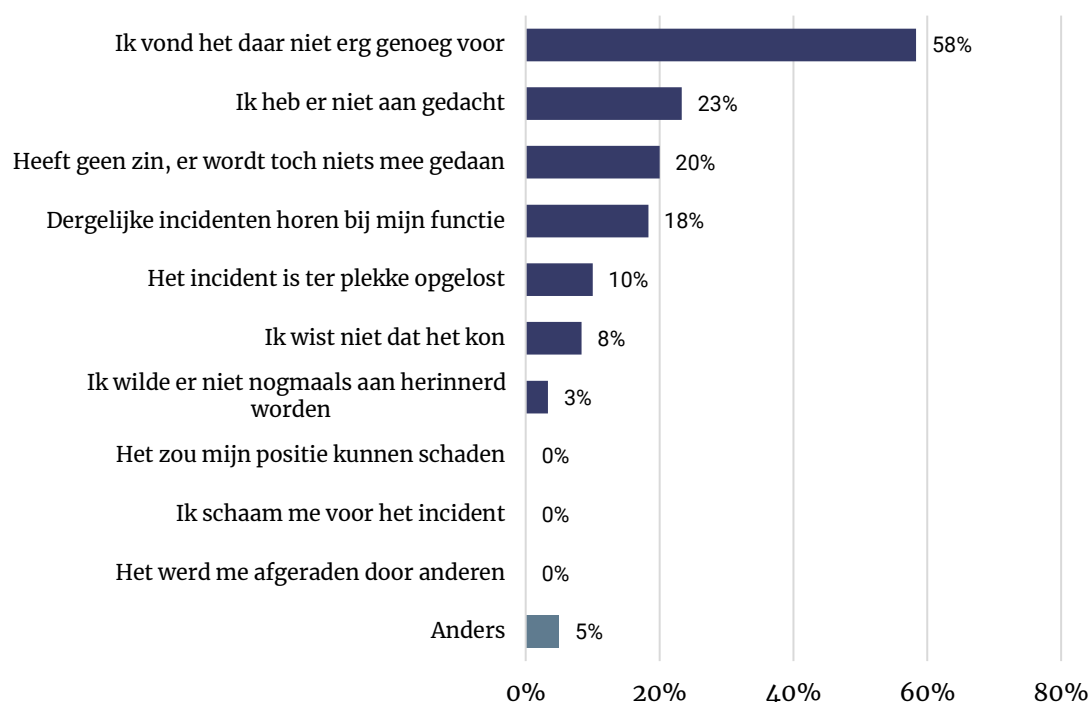
Beperkte ernst belangrijkste reden om incident niet te bespreken

Aan respondenten die het meest recente incident niet hebben gemeld of besproken, is gevraagd waarom ze dit niet hebben gedaan. Bijna zes op de tien (58%) vonden het incident niet ernstig genoeg. Dit is de belangrijkste reden om het incident niet te bespreken of te melden.

Bijna een kwart (23%) had er niet aan gedacht. Een vijfde (20%) zegt dat het geen zin heeft, 18 procent zegt dat dergelijke incidenten bij de functie horen. Schaamte en het idee dat het bespreken of melden de eigen positie zou kunnen schaden worden nauwelijks genoemd. Ook zegt slechts 3 procent dat ze het laatste incident niet besproken of gemeld hebben omdat ze er niet nogmaals aan herinnerd willen worden. Acht procent wist niet dat ze het incident konden bespreken of melden.

Figuur 4.3 - Kan je aangeven waarom je het meest recente incident niet hebt gemeld of besproken?

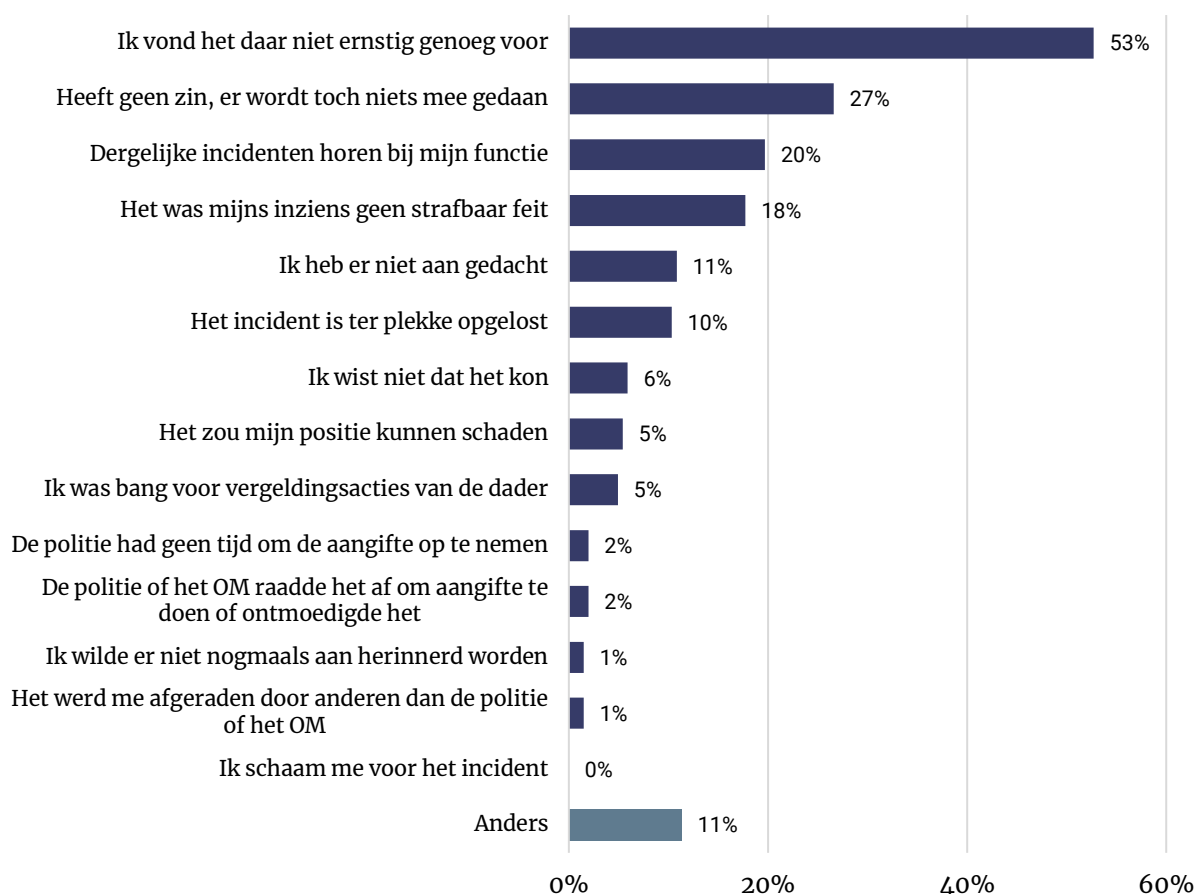
Basis: respondenten die het meest recente incident niet hebben gemeld of besproken (n=60)

Belangrijkste reden om geen aangifte te doen, is beperkte ernst incident

Respondenten die geen aangifte hebben gedaan van het meest recente incident is gevraagd waarom ze dit niet hebben gedaan. Ruim de helft (53%) geeft aan dat ze het incident er niet ernstig genoeg voor vonden. Ruim een kwart zegt dat het geen zin heeft om aangifte te doen. Een vijfde heeft het idee dat dergelijke incidenten bij hun functie horen, 18 procent dacht dat het geen strafbaar feit was. Angst voor vergeldingsacties en schaamte spelen maar bij een beperkt deel een rol. Ook zegt maar een klein deel dat het hen door politie of OM afgeraden werd of dat de politie geen tijd had om de aangifte op te nemen. Zes procent wist niet van de mogelijkheid om aangifte te doen.

Figuur 4.4 - Kan je aangeven waarom je geen aangifte van het meest recente incident hebt gedaan? Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: respondenten die geen aangifte hebben gedaan van het meest recente incident (n=203)

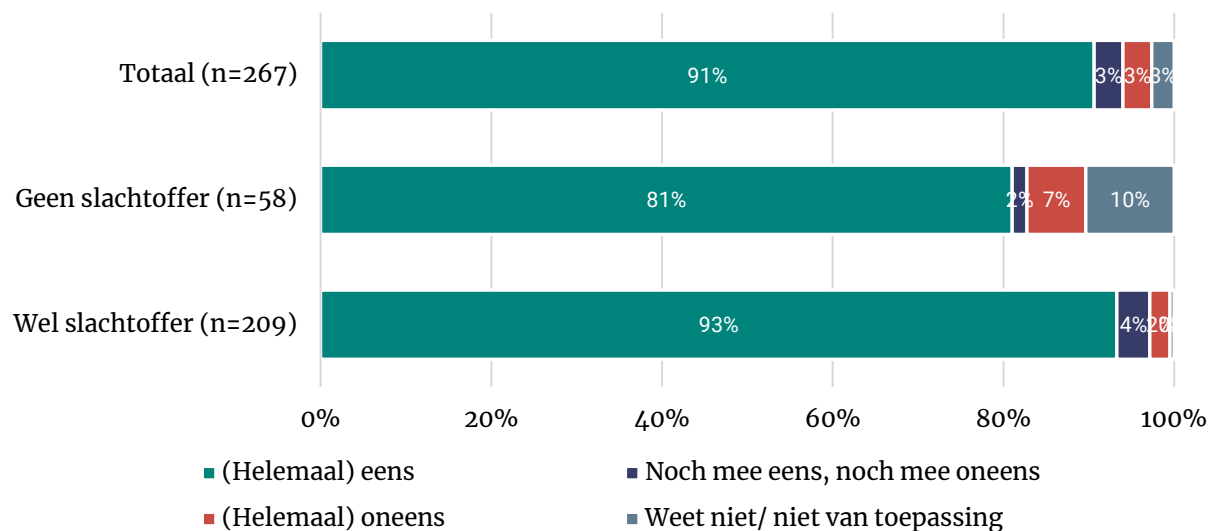
4.3 Algemene invloed van (het risico op) agressie en intimidatie

Aan alle fotografen en cameramensen, ongeacht of ze agressie en intimidatie hebben meegemaakt, is voorgelegd in hoeverre het voorkomen van agressie en intimidatie en het risico om zelf slachtoffer te worden hun werk beïnvloed.

Negen op de tien vinden bedreiging en intimidatie een actueel en reëel gevaar voor de persvrijheid

De ruime meerderheid van de respondenten vindt dat bedreiging en intimidatie van fotografen en cameramensen een actueel en reëel gevaar voor de persvrijheid is. Dit geldt zowel voor respondenten die een incident hebben meegemaakt als respondenten die geen incident hebben meegemaakt (Figuur 4.5). Onder respondenten die geen incident hebben meegemaakt, ligt het percentage dat het er (helemaal) mee eens is wel significant lager. Dit komt doordat een groter deel niet weet of bedreiging en intimidatie een actueel en reëel gevaar is (10% versus 0%).

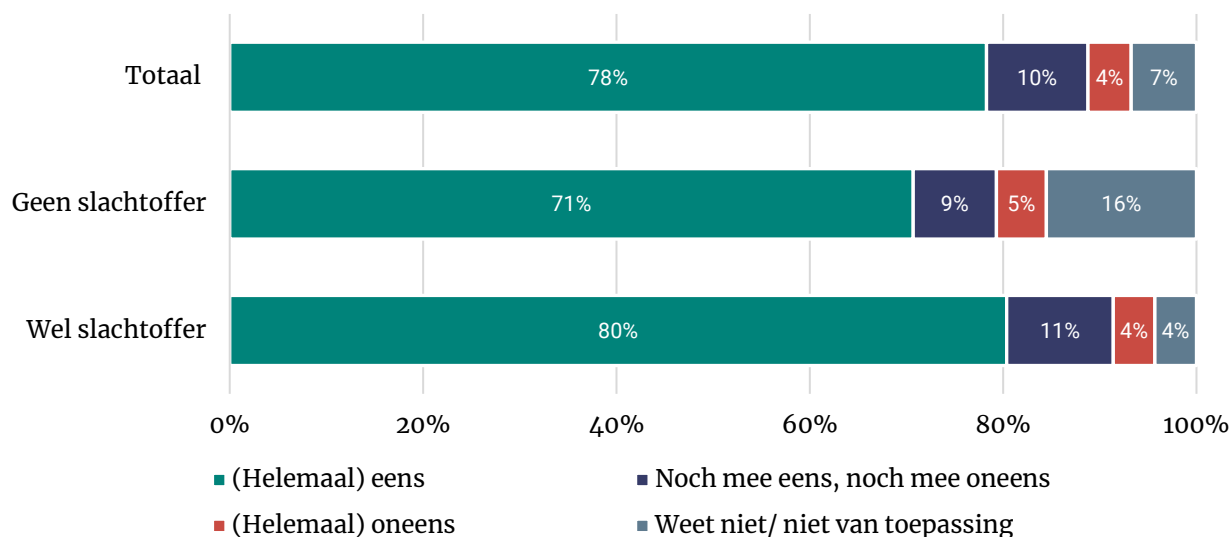
Figuur 4.5 - Bedreiging of intimidatie van fotografen en cameramensen is een actueel en reëel gevaar voor de persvrijheid Basis: alle respondenten (n=267)

Bijna acht op de tien vinden dat fotografen en cameramensen voorzichtiger zijn geworden

Bijna acht op de tien (78%) vinden dat fotografen en cameramensen door agressie en intimidatie de afgelopen jaren voorzichtiger zijn geworden. Op deze stelling verschillen respondenten die wel en die geen incident hebben meegemaakt alleen op het percentage dat dit niet weet (16% versus 4%).

Figuur 4.6 - Door agressie en intimidatie zijn fotografen en cameramensen de afgelopen jaren voorzichtiger geworden Basis: alle respondenten (n=267)

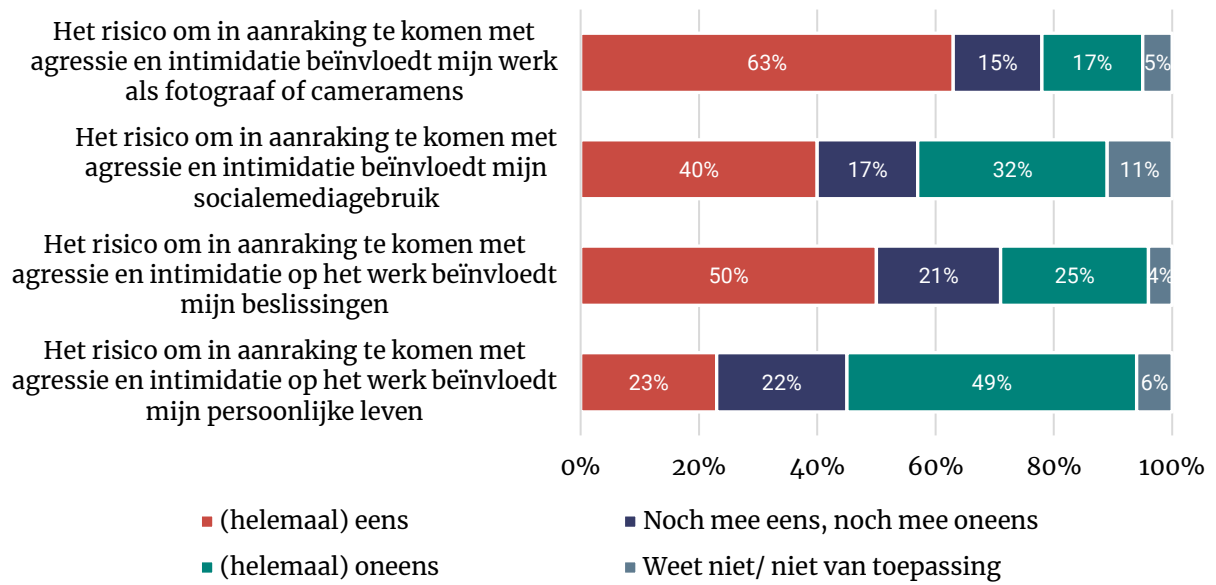

Beeldmakers die agressie hebben meegemaakt meer beïnvloed door risico op agressie en intimidatie

Figuur 4.7 laat zien wat het risico om in aanraking te komen met agressie en intimidatie met fotografen en cameramensen doet. Bij bijna twee derde (63%) beïnvloedt dit risico hun werk. Vier op de tien zeggen dat het risico op slachtofferschap hun socialemediagebruik beïnvloedt. Bijna een kwart (23%) ervaart invloed op hun persoonlijke leven.

Figuur 4.7 - In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

Basis: alle respondenten (n=267)

Tabel 4.3 toont de verschillen tussen respondenten die bedreiging en intimidatie hebben meegemaakt en respondenten die dit niet hebben meegemaakt. De eerste groep wordt op verschillende vlakken meer beïnvloed door het risico op agressie en intimidatie. Dit geldt voor de invloed op het werk, socialemediagebruik en het maken van beslissingen.

Tabel 4.3 - Invloed van risico op slachtofferschap op fotografen en cameramensen (naar niet en wel slachtoffer)

Basis: alle respondenten (n=267)

	Totaal (n= 267)	Geen slachtoffer (n= 58)	Wel slachtoffer (n= 209)
Het risico om in aanraking te komen met agressie en intimidatie beïnvloedt mijn werk als fotograaf of cameramens	63%	38%	70%
Het risico om in aanraking te komen met agressie en intimidatie beïnvloedt mijn socialemediagebruik	40%	24%	44%
Het risico om in aanraking te komen met agressie en intimidatie op het werk beïnvloedt mijn beslissingen	50%	31%	56%
Het risico om in aanraking te komen met agressie en intimidatie op het werk beïnvloedt mijn persoonlijke leven	23%	17%	24%

5 Ondersteuning

Dit hoofdstuk bespreekt in hoeverre fotografen en cameramensen worden beschermd en ondersteund in hun werk, ongeacht of ze een incident hebben meegemaakt. Ook gaat het hoofdstuk in op de bekendheid met PersVeilig, de ervaren ondersteuning en de behoeften.

5.1 PersVeilig

Drie op de tien hebben gebruikgemaakt van PersVeilig

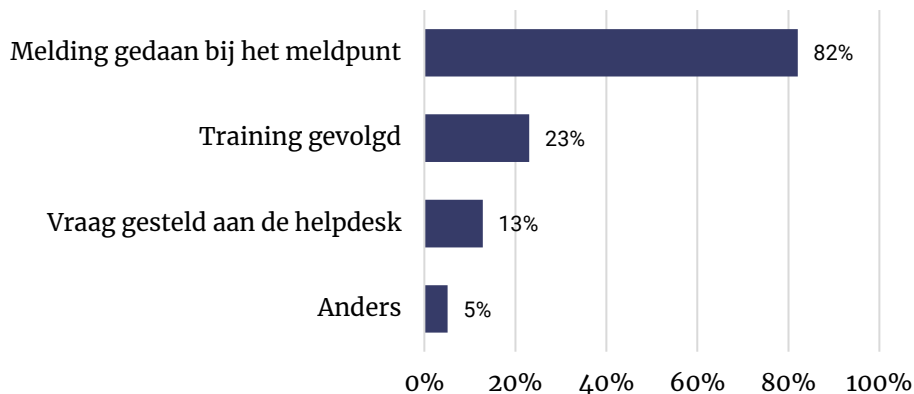
We hebben fotografen en cameramensen gevraagd of ze wel eens gebruik hebben gemaakt van PersVeilig. Drie op de tien (29%) hebben wel eens gebruikgemaakt van PersVeilig. Fotografen en cameramensen die geen gebruik hebben gemaakt van PersVeilig (71%) zijn middels een open vraag gevraagd waarom ze geen gebruik hebben gemaakt van deze organisatie. Twee veelgenoemde redenen zijn (1) dat het niet nodig was, en (2) dat men PersVeilig niet kent, of alleen van naam, maar niet bekend is met de diensten.

PersVeilig wordt met name gebruikt voor doen van melding

Aan respondenten die wel gebruik hebben gemaakt van PersVeilig, is gevraagd op wat voor manier ze van de diensten van PersVeilig gebruik hebben gemaakt. Het overgrote deel (82%) heeft een melding gedaan bij het meldpunt. Bijna een kwart (23%) heeft een training gevolgd en 13 procent heeft een vraag gesteld aan de helpdesk.

Figuur 5.1 - Op wat voor manier heb je gebruikgemaakt van PersVeilig? (Meerdere antwoorden mogelijk)

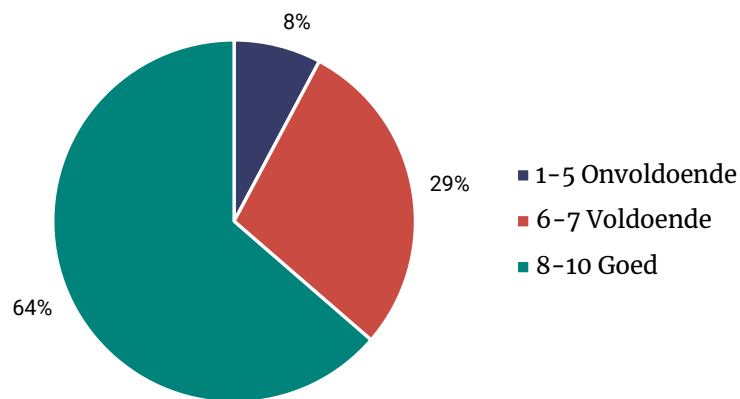
Basis: respondenten die gebruik hebben gemaakt van PersVeilig (n=78)

Fotografen en cameramensen zijn zeer tevreden met contact met PersVeilig

Fotografen en cameramensen die gebruik hebben gemaakt van PersVeilig, konden het contact een rapportcijfer geven. Hieruit blijkt dat ze zeer tevreden zijn met het contact. Twee derde (64%) geeft het contact met PersVeilig tussen de 8 en de 10. Acht procent geeft het contact een onvoldoende. Het gemiddelde rapportcijfer is een 7,9.

Figuur 5.2 - Met welk rapportcijfer zou je het contact met PersVeilig beoordelen? Basis: respondenten die gebruik hebben gemaakt van PersVeilig (n=77)*

*1 respondent heeft geen inhoudelijk antwoord gegeven.

We vroegen respondenten of ze hun cijfer konden toelichten. Het grootste deel van de antwoorden heeft betrekking op het doen van een melding (zie Figuur 5.2) of het volgen van een training.

Het algemene beeld van respondenten die het contact met PersVeilig een **voldoende** geven is dat meldingen snel en goed worden opgevolgd en dat PersVeilig goed luistert naar de melder:

“Een goed luisterend oor en adviezen bij een zaak met telefonische bedreigingen.”

“Het is goed dat er een meldpunt is, en ik had het idee dat er geluisterd wordt en dat je ook echt begrepen wordt.”

“Snelle en vooral ook serieuze oppakking van de melding met daarin regelmatige updates over het proces van afhandeling.”

“Meldingen worden snel en goed opgepakt, ondanks dat PersVeilig niet veel voor je kan doen.”

Respondenten die het contact met PersVeilig een **onvoldoende** geven, zijn juist ontevreden over de afhandeling van de melding.

“De melding is naar mijn gevoel ter kennisgeving aangenomen. Er is geen actie op ondernomen.”

“Werd niets met mijn klachten gedaan.”

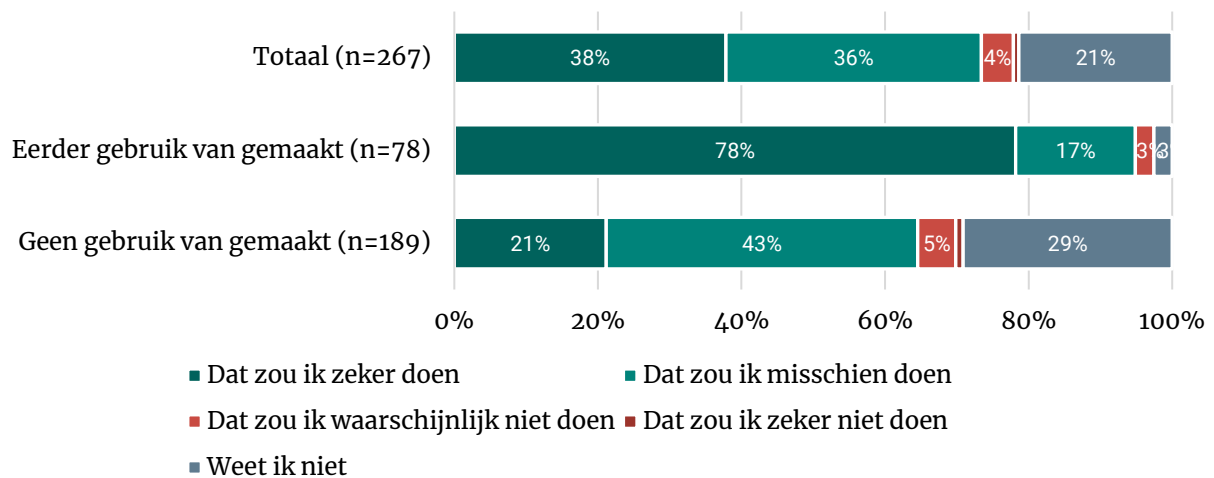
“Geen echte actie of ondersteuning na slaan.”

“Je krijgt een training. Hoe je kan en moet handelen, maar er is dan geen follow up of vervolg training.”

Driekwart zou in de toekomst gebruikmaken van PersVeilig

Aan alle respondenten is gevraagd of ze in de toekomst gebruik zouden maken van PersVeilig. Bijna driekwart (73%) geeft aan dat zeker of misschien te doen. Een vijfde (21%) weet niet of ze dit zouden doen. Vijf procent geeft aan dit (waarschijnlijk) niet van plan te zijn. De ruime meerderheid van respondenten die al eens gebruik heeft gemaakt van PersVeilig, zou dit in de toekomst zeker of misschien doen (95%).

Figuur 5.3 - Zou je in de toekomst (nog een keer) gebruikmaken van PersVeilig? Uitgesplitst naar voorgaand gebruik van PersVeilig Basis: alle respondenten (n=267)

De respondenten die geen melding hebben gemaakt (51 respondenten) is gevraagd wat PersVeilig had kunnen doen, zodat ze de intimidatie of agressie wel hadden gemeld. Veelgenoemde antwoorden zijn dat PersVeilig meer naamsbekendheid kan creëren. Een ander veelgenoemd antwoord is dat PersVeilig niets of weinig eraan kan doen. Respondenten die andere inhoudelijke antwoorden gaven, noemden bijvoorbeeld het verschaffen van informatie:

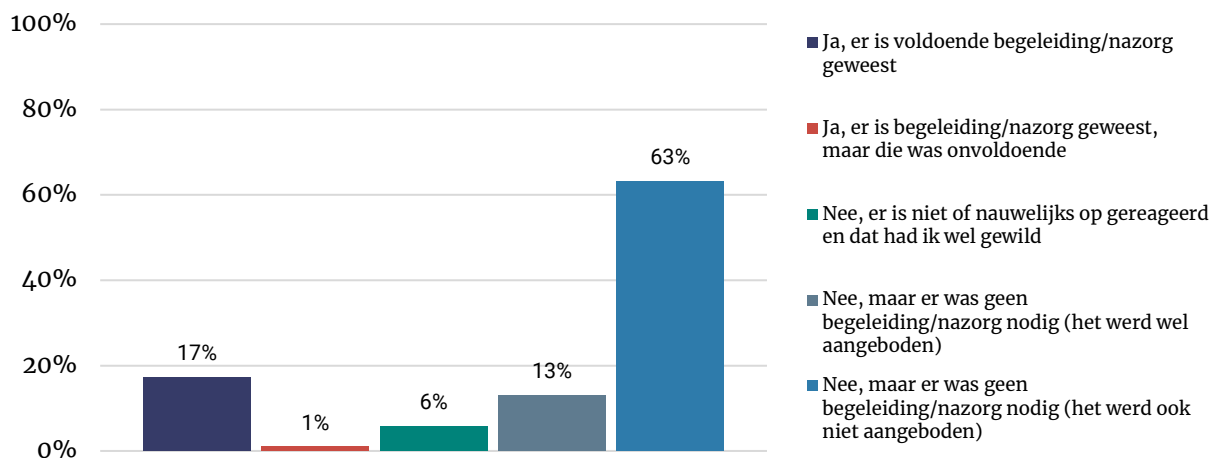
“Het proces erna beschrijven. In de malle molen van het nieuws heb je eigenlijk geen tijd om te veel stil te staan bij gisteren. Het werk gaat door en ook vaak voor.”

“Misschien meer informatie delen waarom je het kan melden. Ik neem aan dat het gaat om registratie. Voor lokale media is het gewoon lastig dat je elkaar allemaal tegenkomt in een dorp/regio. En dan kun je wel eens een tik op de kop krijgen als je op een verkeerde tijd/plaats bent. Landelijke media hebben daar minder last van denk ik.”

5.2 Begeleiding en nazorg

Aan respondenten die een incident hebben meegemaakt, is gevraagd of ze begeleiding of nazorg hebben ontvangen of dat er op een andere manier aandacht is besteed aan het incident. Een ruime meerderheid zegt dat er geen begeleiding of nazorg is aangeboden (82%). Het grootste deel blijkt dit ook niet erg te vinden (63%). Zes procent had wel graag gehad dat er gereageerd werd. Achttien procent heeft wel nazorg ontvangen. Het grootste deel van deze groep is tevreden met de geboden nazorg (17%).

Figuur 5.4 - Heb je begeleiding of nazorg ontvangen of is er op een andere manier aandacht besteed aan het incident door de opdrachtgever/werkgever of andere (ondersteunings)instanties? Basis: respondenten die de afgelopen 12 maanden een incident hebben meegemaakt (n=209)

Uitkomsten interviews

Opdrachtgever/ werkgever

Over het algemeen komt naar voren dat de respondenten weinig ondersteuning nodig hebben van hun opdrachtgever of werkgever. Enkelen geven aan dat ze geen steun nodig hadden, en daardoor ook niet weten welke ondersteuning er wordt geboden. Sommige fotografen ervaren enige vorm van ondersteuning van hun werkgevers en opdrachtgevers. Dit is wel afhankelijk van het soort dienstverband. Freelancers die beeldmateriaal aan opkopers leveren, hebben wisselende ervaringen in de ondersteuning die ze ervaren. Over het algemeen komt naar voren dat fotografen en cameramensen bij de afnemer of opdrachtgever terecht kunnen voor de afhandeling van de aangifte. In situaties van fysieke agressie wordt er soms voor gezorgd dat aangiftes worden verwerkt. Zo zegt een fotograaf:

“De uitgever van me regelt het als ik echt fysieke agressie meemaak, dan regelt hij al dat soort dingen. Dan leg ik mijn verhaal uit en hij zorgt dat het bij de juiste mensen terecht komt.”

Wel wordt aangegeven dat opdrachtgevers niet expliciet ondersteuning bieden. Een ander geeft aan dat ze met de afnemer een gesprek kunnen voeren en dat ze advies kunnen krijgen, maar dat er geen bijstand komt. Een andere fotograaf geeft juist aan dat hij altijd bij zijn opdrachtgever terecht kan. Als er dingen gebeurd zijn die hem niet lekker zitten, kan hij daar terecht om zijn verhaal te doen.

Freelancers lopen er wel tegenaan dat ze alles zelfstandig moeten regelen. Zoals een geïnterviewde opmerkt, moeten ze zelf voor hun materiaal zorgen en wordt er bij freelancers vaak weinig gecheckt hoe het met hen gaat, waar dit bij fotografen en cameramensen in dienst wel wordt gedaan. Een freelancer merkt op dat er in zijn ervaring geen protocollen zijn.

Afhankelijk met wie je het incident bespreekt wordt er anders op gereageerd:

“Ik heb eerder een akkefietje gehad, en naar aanleiding daarvan gevraagd of daar een protocol voor is, maar dat is er niet, dat vinden ze te moeilijk. Als freelancer heb ik niet gemerkt dat daar beleid voor is. Er is niet dat er vanuit mijn opdrachtgever een bijeenkomst wordt georganiseerd dat er gecheckt wordt hoe het met mij gaat”

Een zelfstandige cameraman geeft aan dat hij ervaart dat er anders om wordt gegaan met beeldmakers in dienst en freelancers. Hij merkt op dat er meer bescherming wordt geboden aan fotografen en cameramensen in vaste dienst, terwijl iedereen evenveel risico loopt.

“Er is een persbureau dat eiste van iedereen die in opdracht verslag ging doen bij een specifiek evenement dat ze een helm, veiligheidsbril en een kogelwerend vest bij zich moesten hebben. Vervolgens kregen de freelancers te horen dat als ze daar ook heen gingen, dat beelden welkom waren. Dat is scheef. De journalisten in opdracht moesten voorbereid zijn, de freelancers hoorden niks. De risico's waren gelijk. Daarover werden mensen wel boos.”

Collega's

Elke gesproken fotograaf of cameraman krijgt steun van collega's als ze daar behoefte aan hebben. Voor de ene is dit in een WhatsApp groep met collega's, de andere bespreekt ervaringen één op één. Collega's bieden vaak morele steun en fungeren als klankbord. Beeldmakers bespreken incidenten met collega's en dit blijkt een belangrijke bron van informele ondersteuning te zijn. Ze delen ervaringen en geven adviezen hoe om te gaan met risicovolle situaties.

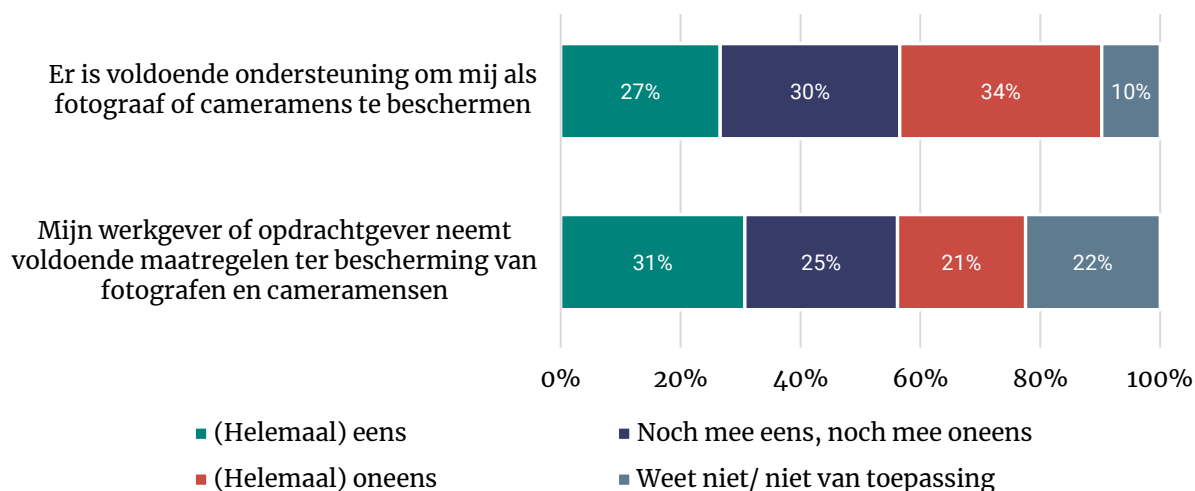
NVJ en PersVeilig

Ondersteuning door PersVeilig en de NVJ wordt als positief ervaren. Een freelancer cameraman die niet terecht kan bij een opdrachtgever, geeft aan wel terecht te kunnen bij PersVeilig en de NVJ om te sparren. Hij geeft aan dat hij een risicovolle demonstratie wilde vastleggen, en met de NVJ en PersVeilig kon overleggen hoe hij dit het beste aan kon pakken. Hij heeft deze ondersteuning als positief ervaren.

5.3 Bescherming en ondersteuning

We hebben fotografen en cameramensen gevraagd of ze zelf voldoende steun ervaren en of de werkgever of opdrachtgever in het algemeen voldoende maatregelen neemt om fotografen en cameramensen te ondersteunen. Ruim een kwart (27%) geeft aan dat er voldoende ondersteuning is. Een derde (34%) vindt juist van niet. Drie op de tien (31%) vinden dat de werkgever of opdrachtgever voldoende maatregelen neemt om fotografen en cameramensen te beschermen. Twee op de tien (21%) vinden dat dit niet het geval is. Hierbij valt op dat een ongeveer even groot deel (21%) dit niet weet (of het niet van toepassing vindt).

Figuur 5.5 - In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen? Basis: alle respondenten (n=267)

Respondenten die incident hebben meegemaakt ervaren minder ondersteuning

Respondenten die een incident hebben meegemaakt en specifiek een ernstig incident, ervaren minder ondersteuning in hun bescherming:

- zevenendertig procent van de respondenten die te maken hebben gehad met agressie, bedreiging of intimidatie is niet tevreden over hun ondersteuning, onder respondenten die de geen incident hebben meegemaakt is dit 21 procent;
- achtenveertig procent van de respondenten die een ernstig (5-7 op een schaal van 1-7) incident hebben meegemaakt, vinden dat er onvoldoende ondersteuning voor hen is, onder respondenten die een minder ernstig incident (1-4 op een schaal van 1-7) hebben meegemaakt is dit 26 procent.

Fysieke beveiliging, preventie en steun

Respondenten zijn gevraagd *“Wat voor maatregelen zouden jouw werkgever of opdrachtgevers moeten bieden ter bescherming van fotografen en cameramensen?”*

Een belangrijk thema in de open antwoorden is **fysieke beveiliging, door personen en materieel**.

Voorbeelden hiervan zijn het meesturen van beveiliging, of met z’n tweeën naar een opdracht gaan:

- *“Als risicofactor als hoger wordt ingeschat, zou er een collega of beveiliging mee moeten.”*
- *“We krijgen steeds vaker een beveiliging mee als de redactie inschat dat dat nodig kan zijn. Dat gebeurt dus al.”*
- *“Als freelancer moet ik zelf mijn veiligheid regelen zoals kogelwerend vest, helm, schoenen, bodycam enz.”*
- *“Bodycam, een porto, desnoods een steekwerend vest.”*
- *“De clubs kunnen echt veel meer doen om een veilige werkomgeving te maken met b.v. netten of schermen dan is het zo opgelost.”*

Een ander belangrijk thema is **preventie**, waaronder trainingen en informatievoorziening vooraf.

- *“Begeleiden en briefen, opleiden, ervaringen delen.”*
- *“Cursus PersVeilig en een bewustwording van de veranderde maatschappij waarin journalisten het werk moeten doen.”*
- *“Beter onderzoek voorafgaand aan de werkzaamheden. Onderzoek wordt vaak op afstand gedaan, daardoor is er geen goede inschatting van situatie ter plekke.”*

Daarnaast is het voor sommigen belangrijk dat cameramensen en fotografen zich **gesteund voelen door de opdrachtgever of werkgever** en de opdrachtgever of werkgever zorgt voor een cultuur waar praten of een melding doen normaal is.

- *“Bieden van juridische ondersteuning en begrip hebben wanneer je een keer een locatie verlaat zonder een foto te hebben gemaakt.”*
- *“Meer achter de mensen gaan staan en steunen en motiveren om bijvoorbeeld aangifte te doen.”*
- *“Het bespreekbaar maken, optreden bij incidenten en pal achter de cameramensen gaan staan.”*

Uitkomsten interviews

In de interviews is de ondersteuningsbehoefte en de suggestie voor toekomstige ondersteuning besproken. Hier kwam naar voren dat enkele van de geïnterviewde fotografen en cameramensen niet veel behoefte hebben aan extra ondersteuning. Met name de fotografen en cameramensen die weinig of geen gevolgen ondervinden van de meegemaakte agressie en intimidatie ervaren geen ondersteuningsbehoeften. Ze weten hoe ze moeten handelen in risicovolle situaties, dus daar hebben ze niets meer voor nodig.

“Ik weet wat ik zelf kan doen en moet doen. Ik heb zelfverdediging gedaan, dus dat kan ik.”

Daarnaast geven anderen aan dat de huidige ondersteuning al voorziet in hun behoeften:

“Het is fijn dat je met een organisatie kunt overleggen als PersVeilig. Daar ligt veel expertise. Om te sparren. En goed om training te krijgen van de NvJ en defensie. Verder kun je contact opnemen met collega's.”

“Alles wat ik zou willen hebben, dat heb ik. Dat je het er met elkaar over kunt hebben.”

Ondanks dat de fotografen en cameramensen weinig concrete behoeften uiten, komen er in de interviews toch enkele ondersteuningsbehoeften naar voren. Deze behoeftes spelen met name bij beeldmakers die niet (helemaal) tevreden zijn met de huidige ondersteuning.

Gestructureerde aanpak

Uit de interviews blijkt dat er een behoefte is aan een gestructureerde aanpak vanuit zowel de overheid als de maatschappij om de veiligheid van cameramensen en fotografen te waarborgen. Enkele respondenten wijzen erop dat de huidige strafrechtelijke maatregelen ontoereikend zijn en dat er striktere wet- en regelgeving nodig is om effectieve bescherming te bieden.

Bijvoorbeeld, er is een roep om hogere straffen voor degenen die zich schuldig maken aan agressie en intimidatie richting fotografen en cameramensen, wat impliceert dat er een gestructureerde aanpak nodig is om dit te realiseren.

“Strenger opgetreden vanuit de overheid richting burgers als ze een journalist of fotograaf aanvallen. Het is nu je krijgt een taakstraf en that’s it. Daar leer je niet van. Dan krijg je echt gewoon straf.”

Steun vanuit werkgever/ opdrachtgever

Uit de interviews wordt duidelijk dat terug kunnen vallen op of incidenten bespreken met opdrachtgevers als belangrijk wordt ervaren. Ook fotografen en cameramensen die hier zelf geen behoefte aan hebben, vinden wel belangrijk dat de mogelijkheid er is. De verhouding tussen de beeldmaker en opdrachtgever/ werkgever/ afnemer maakt dit soms ingewikkeld. Beeldmakers in vaste dienst geven aan dat zij de juiste ondersteuning kunnen ontvangen als dit nodig is, en weten bij wie ze terecht kunnen. Enkele freelancefotografen en -cameramensen ervaren een gebrek aan ondersteuning en hebben hier wel behoefte aan. Zij verwachten een bepaalde verantwoordelijkheid bij opdrachtgevers en opkopende partijen. Dit gaat aan de ene kant om een luisterend oor, maar aan de andere kant om ondersteuning bij het afhandelen van incidenten. Zo zegt een 112-fotograaf:

“Ik verwacht morele steun, maar ook advies als wij ergens tegenaan lopen met bijvoorbeeld de politie. Ook als tussenpersoon om samen dingen op te lossen. Als het gaat om mishandeling dan moet je worden bijgestaan door een jurist.”

Ze zien ook een rol in de opkopers als het gaat om veiligheidsmaatregelen:

“Dat zij daar ook op wijzen en de veiligheid meer waarborgen voor de leverende fotografen. Naast het alleen inkopen van de foto’s en het eraan verdienen moeten ze ook kijken wat je kunt doen om veiligheid te waarborgen door advies te geven”

Ondersteuning voor sportfotografen

Een geïnterviewde sportfotograaf geeft aan dat hij behoefte heeft aan bescherming tegen agressieve supporters, vooral bij risicovolle wedstrijden. Hij geeft aan dat sportclubs onvoldoende bewust zijn van de onveiligheid van fotografen. Er is een duidelijke vraag naar betere barricades en veiligheidsmaatregelen in stadions om hun werk te vergemakkelijken en hun veiligheid te waarborgen.

“De bewustwording kan altijd beter. Zeker als je ziet dat mensen zo vanaf de tribune naast ons kunnen komen staan. Dat werkt niet prettig. Zorg voor een barricade tussen ons en het publiek. In het oude stadion mochten we vroeger voor de reclameborden zitten. Dat is niet meer zo. Dat maakt dat je minder veilig bent.”

Naast het daadwerkelijk waarborgen van de veiligheid, heeft de geïnterviewde behoefte aan een beter meldsysteem. Hij heeft de ervaring dat er niet veel met zijn melding wordt gedaan bij de desbetreffende sportclub en de NSP. Zijn behoefte ligt bij het direct melden van incidenten bij de KNVB. Hij wil graag een direct aanspreekpunt dat zich hier mee bezighoudt en dat zich inzet voor de veiligheid van fotografen.

“Wellicht een rol voor de KNVB. Dat zij hier iets mee gaan doen. Iemand die zich inzet voor de veiligheid van de fotografen. Bepaalde delen van het stadion leeg houden en handhaven dat er geen gezichtsbedekking wordt gebruikt.”

Bescherming vanuit politie

Daarnaast hebben enkelen behoefte aan bescherming van de politie om de veiligheid en effectiviteit van hun werkzaamheden te waarborgen. Deze behoeften spelen zowel bij fotografen en cameramensen bij wie de agressie werd geuit door de politie, als bij beeldmakers bij wie de politie aanwezig was, maar niet voldoende optrad. Fotografen en cameramensen benadrukken het belang van politie die snel en effectief ingrijpt wanneer zich situaties van agressie of bedreiging voordoen. Deze behoefte voor interventie wordt gedreven door ervaringen waarin het ontbreken van snel politieoptreden de omstandigheden verergerde.

“Het zou me heel veel helpen als de politie kordater optreedt, in plaats van laat het maar gaan.”

Daarnaast wordt het belang benadrukt dat de politie op de hoogte is van de rechten van een persfotograaf. Een persfotograaf geeft aan dat hij meer bescherming ervaarde van de politie, sinds hij heeft meegekregen dat de politie intern een training heeft gehad over wat een persfotograaf is en wat ze mogen. Hij geeft aan dat de training het volgende effect heeft gehad:

“Fotografen mogen dichterbij een incident staan. Er is meer onderscheid tussen pers en gewone omstanders. Eerder werd het over één kam geschoren.”

Dit benadrukt het belang van goede trainingen bij de politie.

Bijlage A: Responsverantwoording

Tabel A.1 - Ben je...?

Meerdere antwoorden mogelijk

	Aantal	%
Fotograaf	213	80%
Cameramens	103	27%
Totaal	267	

Tabel A.2- Is fotograferen/ filmen jouw hoofdbezigheid?

	Aantal	%
Hoofdbezigheid	175	66%
Nevenfunctie	83	31%
Anders	9	3%
Totaal	267	100%

Tabel A.3 - In welk sectoren fotografeer je?

Meerdere antwoorden mogelijk (alleen fotografen)

	Aantal	%
112-meldingen	108	51%
Sport	80	38%
Andere evenementen (zoals bruiloften, concerten, festivals)	63	30%
Reportages	87	41%
Natuur	34	16%
Mode	5	2%
Portret	55	26%
Pers	133	62%
Kunst	12	6%
(vak) tijdschrift	40	19%
Regionaal/ lokaal nieuws	111	52%
Landelijk nieuws	84	39%
Bedrijven	58	27%
Anders	10	5%
Totaal	213	

Tabel A.4 - In welke sectoren film je?*Meerdere antwoorden mogelijk (alleen cameramensen)*

	Aantal	%
Regionaal/ lokaal nieuws	70	68%
Landelijk nieuws	65	63%
Sport	26	25%
Andere evenementen (zoals bruiloften, concerten, festivals)	28	27%
Documentaires	25	24%
Films/series	8	8%
Studio	21	20%
Anders	11	11%
Totaal	103	100%

Tabel A.5 - Voor welk medium werk je voornamelijk?

	Aantal	%
Print	64	24%
Online	129	48%
Tv	43	16%
Anders	31	12%
Totaal	267	100%

Tabel A.6 - In wat voor dienstverband werk je voornamelijk?

	Aantal	%
Vast contract	35	13%
Tijdelijk contract	4	1%
Freelance	208	78%
Vrijwillig	15	6%
Anders	5	2%
Totaal	267	100%

Tabel A.7 - Hoe lang werk je als fotograaf/ cameramens?

	Aantal	%
Minder dan 10 jaar	101	38%
Meer dan 10 jaar	166	62%
Totaal	267	100%

Tabel A.8 - Wat is je leeftijd?*

	Aantal	%
16-34 jaar	71	27%
35-49 jaar	54	20%
50-64 jaar	100	37%
65+	42	16%
Totaal	266	100%

*Eén respondent heeft geen antwoord ingevuld bij leeftijd.

Tabel A.9 - Ben je...?*

	Aantal	%
Man	239	90%
Vrouw	25	9%
Non-binair of anders	1	0%
Totaal	265	100%

*Twee respondenten hebben geen antwoord ingevuld.

Bijlage B: Uitnodigingstekst

Onderwerp: Uitnodiging onderzoek naar de veiligheid van fotografen en cameramensen. Vul jij hem ook in?

Beste [aanhef]

PersVeilig houdt een onderzoek naar de veiligheid van fotografen en cameramensen in Nederland. Het onderzoek is bedoeld om inzicht te krijgen in de mate waarin fotografen en cameramensen te maken krijgen met agressie en intimidatie en wat de impact hiervan is. Vul jij hem ook in?

Ben jij fotograaf, cameramens of camerajournalist? Dan is jouw medewerking van groot belang. Ook als je niet te maken hebt gehad met agressie en intimidatie is het belangrijk dat je meedoet aan het onderzoek, zodat we een zo betrouwbaar en representatief beeld krijgen van het probleem.

Hoe doe je mee?

Klik op deze link om de vragenlijst te starten: www.startvragenlijst.nl/

Of kopieer de link en plak deze in de adresbalk van jouw browser.

Wil je de vragenlijst **vóór 10 juni** invullen?

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer **10 tot 15 minuten**, afhankelijk van jouw situatie

De vragenlijst wordt via verschillende kanalen verspreid. Heb je de vragenlijst al ingevuld? Dan hoeft je deze niet nogmaals in te vullen.

Alles blijft vertrouwelijk

Het onderzoeksbureau Ipsos I&O voert het onderzoek uit. Jouw e-mailadres wordt alleen gebruikt om je voor dit onderzoek uit te nodigen. Ipsos I&O is niet in bezit van jouw mailadres en koppelt deze niet aan jouw antwoorden. Jouw antwoorden worden dus volledig vertrouwelijk verwerkt.

Heb je vragen?

Bij vragen of opmerkingen kan je contact opnemen met de helpdesk van Ipsos I&O. Dit kan op verschillende manieren:

- door een e-mail te sturen naar helpdesk@ioresearch.nl
- door (gratis) te bellen naar 0800-0191
- door een bericht te sturen via WhatsApp naar 06-86826208

Geef bij vragen altijd het onderwerp door van deze e-mail: Uitnodiging onderzoek naar de veiligheid van fotografen en cameramensen

Alvast veel succes en hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst!

Met vriendelijke groet,

[afzender]

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 – 308 48 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

